LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

2

moteris

1967 KOVAS – BALANDIS

T U R I N Y S

Kun. J. Gutas	Prisikėlimo moterys	1
D. Mickutė - Mitkienė	Tikiu (eil.)	2
V. Kolyčius	Ar esame gyvi krikščionys?	2
J. Tininis	Anna Achmatova (1888-1966)	4
K. Grigaitytė	Žalias kilimas, Gana dainuoti, Toli žūstantiems, Traukinys (eil.)	7
J. Vaičiūnaitė	Senieji Nagliai, Poezija, Balandis (eil.)	8
S. V.	Maironis vis tebėra gyvas	9
Z. Daugvainienė	Senatvės link	11
V. Šmaižienė	Naujoje mokykloje	13
• Šeima ir mokykla	J. Gobis. — Apie vinišumą vaikystėje ir jaunystėje	18
• Moterys pasaulyje		19
• Lietuvoje		21
	K. Grigaitytė-Graudienė — Keletas pastabėlių dėl "Trečiosios Moters"	22
• Buto įrengimas	Veda A. Šarūnienė	23
• Madų ir grožio pasaulis	Veda I. Kairienė	24
• Šeimininkių kampelis		26
• Organizacinė veikla		28

ILIUSTRACIJOS

— " —	Moterys prie tuščio kapo	
— " —	(Gero-Kodex 969 m.)	1
Altdorfer	Koplytėlė	2
Véronèsė	Vakarienė Emaus	3
R. Jautokaitė	Valtys	5
B. Žilytė	Mergaitės	6
A. Skirutytė	Poezijos Pavasaris (iliustr.)	7
A. Skirutytė	Bočių giesmė	8
K. Valaitis	Saulė (metalas)	8
R. Jautokaitė	Ramiame vandenyje	10
R. Jautokaitė	Pelėda	11
E. Kepalaitė	Mergaitės	12
D. Narvydaitė	Pasaka (iliustr.)	13
V. Povilaitis	Kauno senamiestis	16
L. Strolis	Lietuviškas alaus servyzas	27

"Moteris" Lietuvių Moterų Žurnalas. 1967 m. Nr. 2 (56)
Redakcinė kolegija: Z. Daugvainienė, I. Kairienė, E. Krikščiūnienė, N. Kulpavičienė.

Leidžia Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugija.
Meno ir techn. red. N. Kulpavičienė.
Administratorė: B. Pabedinskienė.

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto 4, Ontario. Spaudė "Žiburių spaudos B-vė, Toronto, Ont. Viršelis N. Kulpavičienės. Prenumerata metams $5.00.

Jei nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt., redakcija negrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

"MOTERIS" Lithuanian Women's Magazine. 1967 m. Nr. 2 (56).
Printed by "The Lights" Printing and Publishing Co. Limited in Toronto.

moteris

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1967 Nr. 2 (56)

PRISIKĖLIMO MOTERYS

Laimingos moterys — jų atstovių vaidmuo Kristaus kančioje nepalyginamai kilnesnis ir gražesnis negu ano meto vyrų. Jos nesuėmė mūsų Viešpaties Alyvų darže. Jos neišdavė Jo, kaip tai padarė Judas. Jos nedalyvavo Jo nuplakime ir erškėčiais vainikavime. Ne jų rankomis Kristus buvo prikaltas prie kryžiaus. Kai dauguma apaštalų pabėgo, ištikimas moterų būrelis kartusu Jo Motina stovėjo prie kryžiaus. Prisimintinos Poncijaus Piloto žmonos pastangos, kad Jo nepasmerktų mirti ir Jeruzalės moterų ašaros, kai Jis nešė kryžių to miesto gatvėmis.

Moterys paruošė Jo kūną palaidojimui ir prie Jo kapo nuliūdusios sėdėjo (plg. Mat. 27, 61). Jos pirmosios buvo prie Jo kapo ir prisikėlimo rytą. Apie tai gražiai kalba evangelistas Morkus:

"Subatai praėjus, Marija Magdalena, Marija Jokūbo motina ir Salomė nusipirko kvepalų eiti Jėzaus patepti. Labai anksti pirmą savaitės dieną jos atėjo pas kapą, saulei jau užtekėjus. Jos kalbėjosi tarp saves: Kas mums atris akmenį nuo kapo angos? Bet pažvelgusios pamatė akmenį atristą; o buvo jis labai didelis. Įėjusios į kapą, jos pamatė jaunikaitį, sėdintį dešinėje pusėje, apvilktą baltu drabužiu, ir nusigando. Jis joms tarė: Nenusigąskite; jūs ieškote Jėzaus Nazarėno, kurs buvo prikaltas prie kryžiaus; jis prisikėlė, jo nėra čia... Eikite, pasakykite jo mokytiniams ir Petrui, kad Jis eina pirm jūsų į Galilieją" (16, 1-7).

Didįjį prisikėlimo stebuklą Kristus pavedė paskelbti apaštalams ir per juos pasauliui — moterims. Jis joms pirmiausia ir pasirodė prisikėlęs iš mirties — savo nekalčiausiai Motinai, moterims atėjusioms prie kapo ir Marijai Magdalenai. Pasirodęs gi vienuolikai, "jis prikišo jų netikėjimą ir širdies kietumą, kad jie netikėjo tiems, kurie matė Jį prisikėlusį". (Mork. 16, 14).

KUN. J. GUTAS

ALTDORFER KOPLYTĖLĖ

D. MICKUTĖ - MITKIENĖ

TIKIU

Ar ir Tu anoj dienoj mane prakeiksi,
Kad, galbūt, labiau kartais mylėjau,
Ne Tave, o mano Viešpatie - Kūrėjau,
Tiktai Tavo kūrinį, tik daiktą —

Tąją šalį, tokią nuostabią, nors mažą,
Vos įžiūrimą mūsoj planetoj...
O taip lengva, rodos, rasti šiąją vietą,
Kurią amžiais nekaltųjų kraujas dažė!

Ir dabar, kai Pats iš karsto prisikėlei,
Grandines visas mirties sutraukęs —
Liepk pakilti Tavo sodų mažai gėlei,
Kuri taip karštai Prisikėlimo šaukias!

Ir tikiu ašai, kaip niekad
Jokiai tiesai dar ligšioliai netikėjau,
Kad nakties žingsniai pavargo, atsilieka,
Kad aušra prisikėlimo jau artėja...

AR ESAME GYVI KRIKŠČIONYS?

V. KOLYČIUS

Bažnyčios suvažiavimo metu žurnalistai klausė kardinolus, kokia, jų nuomone, yra pati svarbiausioji problema šiandieninėje Bažnyčioje. Buvo gautas atsakymas, kad pati svarbioji problema ir didžiausias Bažnyčios rūpestis yra: *kaip pasyvius katalikus padaryti aktyviais.*

Atrodo, kad ir mums visiems ši problema yra labai aktuali. Kodėl tiek daug katalikų yra taip pasyvūs?

Viena iš priežasčių yra ta, kad ligi šiol tiek pasauliečiai, tiek dvasiškija buvo tos nuomonės, kad Bažnyčios reikalai yra beveik išimtinai dvasiškijos reikalas. Buvo susidaręs įspūdis, kad pasauliečiai yra tik tam, kad tikėtų, melstųsi ir paklustų. Pagaliau ir kaikurie dvasiškiai rūpinosi tik savo pačių sielos išganymu. Vienuolynuose melsdavosi, save kankindavo Dievui pasišventę asmenys, kad tik *savo* sielą išganytų, kad tik *patys* šventesniais taptų. Tai, savaime aišku, nėra blogas dalykas, tačiau šiandien padėtis keičiasi. Iš kiekvieno reikalaujama daugiau negu tik rūpinimosi savo sielos išganymu. Kardinolas Suenens sako: 'visi pakrikštytieji yra lygūs ir dvasiškija negauna jokio viršukrikšto. Be to dvasiškija ir bažnytinė hierarchija yra tam, kad žmonėms tarnautų, o ne jiems dominuotų."

Kalbėkime apie save — pasauliečius.

Koks skirtumas tarp aktyvaus ir pasyvaus katalikо? Ar tas, kuris kas sekmadienis eina bažnyčion ir išklauso šv. Mišių ar bent bažnyčioje tą pusvalandį pasėdi spręsdamas savo tos dienos problemas ar šiaip svajodamas — yra aktyvus katalikas, o tas, kuris tik retkarčiais bažnyčion ateina arba visai neina — pasyvus?

Visi esame girdėję apie sąjūdį "God-is-dead", kurio iniciatoriai yra keletas dvasiškių, žinoma, ne katalikų. Daug kas tuo pasipiktino galvodami, kad tai ateistų sąjūdis norįs paneigti Dievo buvimą. Katalikų tarpe tas sąjūdis pritarimo nerado, bet jis nevieną privertė susimąstyti: ką tuo norima pasakyti, kodėl staigiai toks šauksmas — "Dievas yra miręs"?

VERONESE VAKARIENĖ EMAUS

Sąjūdžio "Dievas yra miręs" iniciatoriai tos išvados priėjo ir susidarė tokią nuomonę stebėdami gyvenimą šeimų ir žmonių, kurie kas sekmadienis eina bažnyčion, bet iš bažnyčios išėję jie nė kiek negyvena bažnyčioje girdėtais žodžiais, jiems jų gyvenime bažnyčioje girdėti žodžiai ar kalbėtos maldos nė kiek neturėjo įtakos.

Dr. Harry Emerson Fosdick sako, kad mintis jog Dievas yra miręs yra kilusi dėlto, kad Dievo supratimas žmonėse — užaugusiuose, subrendusiuose, net augšto mokslo pasiekusiuose žmonėse — pasilieka toks pat, kokį tie žmonės turėjo vaikystėje. Vieni Dievą įsivaizduoja kaip kokį buhalterį, kuris savo knygose įrašo kiekvieno gerus ir blogus darbus — aktyvą ir pasyvą, kiti jį įsivaizduoja kaip amžinai vienoje vietoje besėdintį žilą senelį, kuris geriems yra geras, o blogiems piktas, dar kitiems jis atrodo didelis stebūkladaris, kuriam reikia tik prisigerinti, o jis viską mums stebuklingai sutvarkys; visiem jis yra kažkur augštai ir toli, kažkur už žvaigždžių, ir jam nelabai įdomu kas čia žemėje dedasi . . .

Taigi, pirmoji kiekvieno kataliko pareiga yra pakeisti vaikystėje turėtą Dievo supratimą ir jo neješkoti kažkur augštybėse, nes jis yra kiekviename žmoguje, kurį mes sutinkame. Niekas negali pilnai suprasti Dievo, ir veltui gaišintų laiką visi teologai ar pamokslininkai bandydami išaiškinti žmonėms Dievo tikrąjį paveikslą, nes nežiūrint kaip Dievas būtų apibudintas, tas apibudinimas niekada nebus pilnas. Pakanka tikėti tiktai tiek, kiek žmogaus pajėgumas leidžia. Pavyzdžių yra pilna gamtoje ir kasdieniniame gyvenime. Ar paprastas atsitiktinumas galėtų sukurti šviesą, simetriją, ritmą? Šiandien kai kas kalba, kad įvairūs technikos išradimai pakeis Dievą. Bet juk tie išradimai ir atradimai nėra žmonių sukurti, jie yra tik atrasti. Einšteinas ar Newtonas nesukūrė matematikos taisyklių, jie tik atrado tiesą, kuri egzistavo visą laiką, ir visi mūsų vadinamieji technikos stebuklai nėra žmogaus sukurti, jie yra tik atrasti. Jie buvo, egzistavo, tik žmogus jų nežinojo.

Tas sąjūdis — Dievas yra miręs, daugeliui tikinčiųjų padėjo giliau susimąstyti ir peržvelgti bei pervertinti savo religinius įsitikinimus.

O koks yra mūsų *lietuviškas* Dievo supratimas, kaip su pakelės Rūpintojėliu, kuris rymo, mąsto ir mumis rūpinasi. Jis yra įaugęs mumyse nuo vaikystės dienų, mums mielas ir suprantamas. Gal būt sunkiau bus Rūpintojėlį perduoti mūsų vaikams. Nemanyčiau betgi, kad to Rūpintojėlio supratimą reikėtų pakeisti. Tačiau kyla klausimas *ar tik tokio* supratimo mums užtenka. Kaip kad Jonas XXIII sakė, kad atidarykime duris ir langus ir įsileiskime Bažnyčios šviežio oro, taip ir mums ar nereikėtų nuo Rūpintojėlio bent dulkes nušluostyti.

Kokie yra keliai ir kokios priemonės, kad galėtume tapti aktyviais katalikais, gyvais krikščionimis? Jų yra labai daug.

Pats pirmasis dalykas dėl kurio turėtume susimąstyti tai yra: ar suprantame šv. Mišių auką. Mūsų lietuviškos bažnyčios sekmadieniais, tiesa, pilnos. Bet ar stengiamės per tą pusvalandį bažnyčioje įsijungti į gyvą liturgiją ir suprasti, kad Mišios nėra vien gražių maldų ir giesmių rinkinys, kad Mišios yra auka. Ar įsigiliname į tos aukos prasmę ir reikšmę? Atrodo, kad bažnyčion mes einame automatiškai, klausome Mišių tik tam kad nuodėmės nepapildytume, kad sąžinė būtų rami. Bet ar toks mūsų dalyvavimas šv. Mišių aukoje yra geras? Ar to pakanka? Atsakykime į tą klausimą kiekvienas sau.

O kaip su artimo meile? Kodėl mes visi mėgstame savo pažįstamus ir nepažįstamus rūšiuoti į įvairias grupes? Pas mus lietuvius tas ypatingai žymu. Visus stengiames vertinti tik savuoju masteliu. O kas gali pasakyti, kad mūsiškis vertybių mastelis yra tikras?

Susipažįstame su nauju žmogumi ir vėliau apie jį klausinėjame. — Ar jis katalikas?, ar jis ateitininkas, ar skautas, ar jis tautininkas, ar krikdemas? Argi tai taip svarbu? Pagaliau žinoti apie žmogų nėra nieko blogo, bet kodėl tuoj, pagal surinktas žinias mes jį į tam tikrus rėmus įstatome ir jau matome, kad viską apie jį žinome. Jeigu jis priklauso kuriai nors grupei, tai pasakome: "nagi jie visi tokie". Visus sumasiname, suvarome į vieną tvartą.

Ir taip mūsų suklasifikuoti pažįstami mūsų vaizduotėje užantspauduojami. Jeigu tas antspaudas ne toks, kaip mūsų tai mes nieko gero iš to žmogaus ir nesitikime.

Čia prisimena pasakojimas, kaip plaukdami per Atlanto vandenyną laive visą laiką ginčijosi airis ir žydas. Staiga žydas mirė. Laive, mirusius išmeta į jūrą, bet reikia pririšti kokį svorį, kad lavonas neliktų vandens paviršiuje. Prie žydo pririšo anglių maišą ir įmetė jūron. Airis žiūrėdamas stebėjosi: "Aš visą laiką žinojau, kur jis po mirties eis, bet aš nemaniau, kad jam reikės pasiimti ir savą kurą".

Taip ir mes apie kitus viską "žinome".

Eikime toliau. Ar mes stengiamės kiek savo tikėjimą pagilinti? Ar mūsų Dievas dažnai dar yra toks, kokį mes pažinome ant motinos kelių sėdėdami, Dabar kai kurie teologai tokį Dievo supratimą vadina emociniu nesubrendimu. Senatvėje daug kas eina pas gydytoją todėl, kad jų arterijos sukalkėja, bet dar daugiau reikėtų susirūpinti savo dvasios sukalkėjimu.

Sugrįžtu vėl prie pirmojo klausimo: Ar esame gyvi krikščionys? Ką mes galime padaryti? Juk visa aplinka nepalanki, niekas nenori prisidėti. Kodėl nepradėti vienam, pačiam sau? Nežiūrint kokį kelią mes įsivaizduotumėm, kad taptume *aktyvesniais* krikščionimis, kodėl laukti, kad kiti pirmiau pradėtų. Negi reikia bijoti iškišti galvą. Geležinė varlė (angl. turtle) yra apsisaugojusi savo lukšte, tačiau norėdama bent kiek pažengti priekin turi iškišti galvą, kad galėtų parėplioti. Tas pats ir su mumis.

Pagalvokime: ar atliekame savo pareigą, kaip apaštalai, nes kiekvienas pakrikštytas turi būti apaštalu? Ar mūsų tikėjimas nėra perdaug tradicinis? Ar lietuviškas Rūpintojėlis nėra gerokai apdulkėjęs? O kaip artimo meilė? Tarp mūsų *lietuvių,* katalikų ir nekatalikų, taip pat mūsų santykiuose su visais žmonėmis, kuriuos kasdieniniame gyvenime sutinkame. Ar negalvojame, kaip tas airis apie žydą.

Kiek prisidedame prie dabartinio Bažnyčios atsinaujinimo? Kiek tam sąjūdžiui padedame kaip pasauliečiai? Ar nepamirštame, kad mūsų vaikams, visam šių dienų jaunimui, daugiau reikia pavyzdžių, o ne pamokslininkų?

Ar užtenkamai rūpinamės savo dvasine gimnastika?

Kas į tuos klausimus gali atsakyti? Bendro atsakymo negali būti. Atsakymų yra tiek, kiek šias mintis skaitančių.

Ar ištikrųjų esame gyvi krikščionys?

Santrauka paskaitos, skaitytos Kristaus Karaliaus šventėje Toronte 1966 m.

ANNA ACHMATOVA

(1888 — 1966)

J. TININIS

Praėjusiais metais Leningrade pasimirė žymioji rusų tautos poetė Anna Achmatova. Jos tikroji pavardė buvo Anna Andrejevna Gorenko. Tačiau vėliau, pradėjusi rašyti poeziją, pasivadino Achmatova pagal savo iš totorių kilusią prosenelę.

Achmatova buvo gimusi 1888 Odesoje, bet augo St. Petersburgo priemiestyje Carskoje Selo, kur jos tėvas buvo paskirtas valdininku. Anna čia lankė pradžios mokyklą ir vėliau Smolny institutą. Biografai tvirtina, kad ji užbaigusi gimnaziją Kieve ir ten pradėjusi lankyti kolegiją, tačiau netrukus sugrįžusi į St. Petersburgą (dabartinį Leningradą) ir čia sėkmingai išėjusi aukštąjį mokslą.

Anna Achmatova 1910 ištekėjo už poeto N. S. Gumiliovo ir su juo gyveno minėtame Carskoje Selo, dalyvaudama linksmame, bohemiškame St. Petersburgo rašytojų gyvenime. Jos vyras čia įkūrė vadinamąjį akmeistų sąjūdį kaip pasipriešinimą simbolistinei srovei, kurios poetinė kalba buvo pasidariusi nebeaiški, aptemdyta stilistinių priemonių. Akmeistų tikslas buvo sugrąžinti poetinei kalbai klasikinį jos tobulumą. Gumiliovo įsteigtas literatūros žurnalas "Apolonas" suspietė apie save visus šios naujos srovės šalininkus, poezijos kūrėjus, sukilusius prieš simbolizmą. Akmeistų grupėje Anna Achmatova pasidarė žymiausia poetė, tobulai išpildžiusi pagrindinius šios srovės reikalavimus. Pirmasis jos rinkinys pasirodė 1912, vardu "Vakaras". Poetas M. Kuzmin rinkinio įvade autorei davė šitokį patarimą: "Mylėk žodį kaip jį mylėjo Flaubertas; naudodama žodį, būk taupi ir švykšti, būk tiksli ir nuoširdi ir surasi dieviško dalyko paslaptį — aiškumo grožį".

Autorė šiame rinkiny apdainavo žemišką laimę, liūdesį, išduotą meilę, vienatvę, nusivylimą... Tai buvo lyg ir savotiškas įsimylėjusios moters dienoraštis. Ne tik akmeistų grupė, išleidusi "Vakarą", bet ir visi skaitytojai pamatė, kokia žymi poetė pasirodė Rusijoje. Stiliaus konkretumas, plastiški įvaizdžiai ir naujas ritmas taip patiko skaitytojams, kad rinkinys bematant buvo išpirktas. Apie Achmatovą pradėjo kalbėti visa Rusija.

R. JAUTOKAITĖ

VALTYS

Antras Achmatovos rinkinėlis buvo išspausdintas 1914 "Rožančiaus" pavadinimu ir susilaukė dar didesnio pasisekimo. Per aštuoneris metus pasirodė net aštuonios jo laidos. Tuo metu nebuvo Rusijoje poezijos mėgėjo, kuris nebūtų skaitęs Achmatovos eilių. Jaunoji karta tiesiog ją dievino. Savo garsu ji viršijo bet kokį tų laikų rusų poetą, nežiūrint jos temų siaurumo, paprastumo ar net pasikartojimo. Svarbiausios jos poezijos žymės buvo epigramatiškumas, jausmo spontaniškumas, moteriškumas, kruopšti žodžių atranka poetiniame sakiny. Anna Achmatova yra miestiška poetė. Jos eilėse iškyla žymūs St. Petersburgo pastatai, cerkvės su skambančiais varpais, naktinis menininkų klubas, vadinamas "Klajojančio šunio" rūsiu, kurį ji dažnai lankė su vyru ir kitais akmeistais; plastiški Carskoje Selo vaizdai, tamsūs Nevos vandenys, kanalai, statulos mėnulio apšviestame Vasaros Sode, Fontanų Rūmai, Marso laukas... sudarė jos poezijos foną, kuriame atsispindėjo ir jos pačios gyvenimas:

Nebesirūpinu sava širdimi —
Kažkas pavogti ją turėjo.
Atspėti vagį nesunku:
Atpažinau jį iš akių.

Savo jausmo gyvumu, nuoširdumu ir priėjimu prie tikrovės Achmatova truputį primena graikų poetę Sapfo. Svarbiausia jos poetinės išraiškos žymė — tai stilius. Ji niekad nieko neaiškina, o tik rodo, vaizduoja, poetizuodama intymų kasdienį gyvenimą.

Pirmojo karo metu (1914) buvo išspausdinta jos poemėlė "Prie pat jūros", kuri iškėlė autorę į garbės aukštybes. Tai jaunos, nerūpestingos, romantiškos mergaitės istorija, vaizduojanti, kaip ji atsisako paprasto jaunuolio meilės ir laukia atvykstančio princo. Pabaiga tragiška: mergaitė randa savo princą nuskendusį jūroje, prie kurios ji gyveno.

Achmatova labai religinga. Karo metu kreipiasi į Dievą, maldaudama atitolinti nekaltų žmonių žudynes. Nors ji gyvena realiame pasauly, absorbuoja aplinkos įspūdžius, draugauja su poetais, lanko menininkų klubą, bet visur elgiasi kaip vienuolė.

Trečias jos poezijos rinkinėlis išėjo 1917, vardu "Baltųjų paukščių būrys". Temos buvo tos pačios, tik tobuliau atskleistos poetiniame sakiny.

Achmatova išgyveno tragizmą, kai vedybinis jos gyvenimas 1918 baigėsi skyrybomis. Jos vyras Gumiliovas vedė kitą, bet neilgai jam teko besidžiaugti naująja nuotaka: 1921 jis buvo likviduotas kaip antisovietinis poetas. Achmatova gi ištekėjo antrą kartą. "Baltųjų paukščių būry" ji prisipažįsta:

Tiek vienišų kelių nueita
Su vyru netikru.
Tiek daug maldų šventovėse šnabždėta
Už tą, kuris tada mane mylėjo.

Manoma, kad daugelio eilių herojė yra pati autorė. Vyrui, palikusiam žmoną dėl kitos moters, Achmatova meta prakeikimą:

Prakeiktas būk:
Nei mano skundas,
Nei žvilgsnis
Gėdingos tavo sielos
Neprisilies.
Bet aš prisiekiu sodais angelų,
Prisiekiu šventąja Ikona,
Aistringu kvaituliu mūsų naktų,
Kad niekados nebesugrįšiu pas tave.

Ketvirtas Achmatovos rinkinys — "Pakelės erškėtis" — pasirodė 1918. Pirmą kartą jame suskambo tra-

giška gaida, rodanti posūkį į pesimizmą, kurį jos sieloje sukėlė karo pabaigos beviltiškumas. Tiek ankstyvesni jos rinkiniai, tiek ir šis pastarasis buvo pagrįsti vienu principu: poetinių priemonių taupumu.[1])

"Anno Domini MCMXXI" rinkinys buvo išleistas 1922. Kritikas M. Pavlovas apie jį taip atsiliepė: "Iš visų dabartinės poezijos balsų tyriausias, labiausiai jaudinantis ir gal būt žmogiškiausias — tai A. Achmatovos balsas." Iš rinkinio eilėraščių matyti, kaip moters meilė gali virsti neapykanta. Daugumas jo eilėraščių liečia nelaimingą, tragišką moters meilę. Tai šauksmas moters, kurią mylimasis paliko dėl kitos:

Ir tu manei, kad aš kaip kitos,
Kad tu gali mane taip greit užmiršt.

Apie rinkinio turinį daug pasako lotyniškas epigrafas: Nec sine te, nec tecum vivere possum: Negaliu gyventi nei su tavimi, nei be tavęs.

Išleidusi minėtą "Anno Domini" Achmatova nutilo. Jos eilės netiko socialistinio realumo krypčiai, kuri pasmaugė daugelį rusų rašytojų. Autorė rezignavo. Ir tik 1940 pasirodė rinktinių jos eilių tomas "Iš šešių knygų". Šiame tome buvo ir visai naujas skyrius, vardu "Gluosnis" iš kurio matėsi, kad Achmatova tebėra ta pati, tik pasireiškianti didesne išmintimi ir pribrandinta nepritėkliaus bei kančios metų. Sovietinis kritikas V. Pertsovas[2]) recenzuodamas rašė: "1940-jų metų Achmatova dar gerai rašo. Ir net geriau kaip anksčiau. Tas pats poetinės išraiškos aiškumas, nors ir poetė kalba apie dalykus, kurie savo prigimtimi nėra aiškūs... Ta pati kaip ir anksčiau geležinė logika, atskleidžianti lyrinę mintį..." Y. Aichenvaldas[3]) savo "Siluetuose" (III, 293) rašė: "A. Achmatova — paskutinė kilniosios rusų kultūros gėlė, poetinio pietizmo saugotoja, praeities įkūnijimas, kuris sugeba suraminti dabartyje ir duoda viltį ateičiai..." Tuo tarpu gi L. Grossmanas[4]) dar 1924 rašė: "... rusų poečių plejadėje Annai Achmatovai amžinai priklauso pirmoji vieta."

Antrojo pasaulinio karo metu Achmatova gyveno Taškente ir retkarčiais spausdindavo savo eilių sovietinėje periodikoje. Po karo ji vėl sugrįžo į savo pamėgtąjį Leningradą ir čia pasiliko iki mirties. Sovietinė "Literaturnaja Gazeta" 1945 atspausdino pasikalbėjimą su ja. Ten randame ir tokį jos sakinį: "Didelis mano (1909—1945) lyrikos rinkinys — apie keturis tūkstančius eilučių — numatytas išleisti 1946." Deja, tas rinkinys nepraėjo pro sovietinę cenzūrą ir niekad nepasirodė. Nors ji rašė iki pat mirties, bet naujų rinkinių negalėjo išleisti, nes jos poezija neskelbė komunistinės ideologijos. Visuotinis komunistinis suvažiavimas Maskvoje 1946 jos poeziją pasmerkė: "Achmatova yra tipiška tuščios poezijos atstovė, stokojanti idėjų ir svetima mūsų liaudžiai.[5]) Jos eilės persunktos pesimizmo ir dekadanso dvasia, atsiduodančios saloninės poezijos skoniu"... Tais pačiais metais ji buvo pašalinta iš Sovietų Rašytojų Sąjungos. Atoslūgio metui atėjus, ji vėl buvo priimta. O tarp 1958 ir 1961 net buvo išspausdinta keliomis laidomis jos poezijos rinktinė, kurioje pasirodė ir visai naujas autorės kūrinys "Poema be herojaus, arba triptichas". Šioje 600 eilučių poemoje ji nutolo nuo pirmykščio aiškaus stiliaus ir dėl to buvo apkaltinta išdavimu savo poetinio meno. Ji parašė šį tryptichą verčiama vidinio savo sielos apsivalymo, arba katarsio.

Anna Achmatova yra didžiausia rusų tautos poetė. Tai pripažįsta net ir sovietinė literatūros enciklopedija: "Achmatovos asmenyje mes turime poetę su nepaprastai stipriu talentu." Ji taip pat labai vertinama ir kituose, nekomunistiniuose kraštuose.

---

1) L. I. Strakhovsky, Three Poets of Modern Russia. New York 1949. Cit. p. 5.
2) Ten pat, p. 77.
3) Ten pat, p. 79.
4) Ten pat, p. 79.
5) Ten pat, p. 82.

B. ŽILYTĖ — MERGAITĖS

KOTRYNA GRIGAITYTĖ

ŽALIAS KILIMAS

Švelnus ir minkštas jis
Tas žalias kilimas,
Kaip Panemunės miško samana.
Tik eglių prisodink, pušaičių,
Pridaigink ūmėdžių, kelmučių,
Baravykų!
Gėlučių prismaigyk:
Baltų, melsvų, geltonų,
Tiktai ... iš kur lakštingalą paimsi,
Gegutę, volungę ir kėkštą?

— — — — — — — —

To miško čiulbančio
Tu niekad, niekad nepamirši ...
Tik kilimus vis keisi, keisi
Kol numirsi.

GANA DAINUOTI ...

Gana dainuoti apie liną!
Jūs šaukiate piktai —
Tenai kraičius išsidalino
Ten valkatų pulkai.

Pirklių Damasko, puošnių rinkų,
Čia visko, visko perakis.
Kieme, nuo darganų palinkus,
Ten rauda vieniša pušis.

Neatidavėm aukos nei lašo
Į keturis vėjus bėgdami.
Jei mirštantysis ten ko prašo —
Tai lino žiedą nenuvyst.

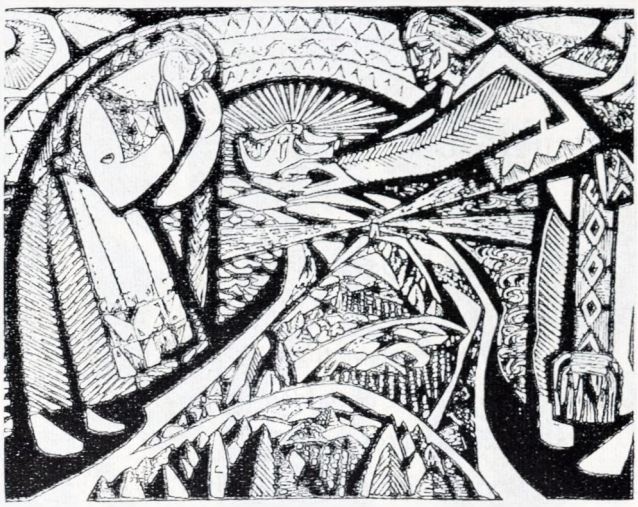

A. SKIRUTYTĖ "POEZIJOS PAVASARIS"

TOLI ŽŪSTANTIEMS

Sūnau mūsų žemės,
Argi nepabūgai,
Į padanges kilti
Siaučiant tokiai pūgai?!

Slibinai ir džiunglės
Per naktis vaidenas.
Stūgauja sirenos,
Drumsčias Okeanas.

Žemė geria godžiai
Jauną kraują tirštą,
Kai sparnus ištiesę
Sakalai numiršta.

TRAUKINYS

Vis bėga, bėga traukinys ...
Užtemdytais langais
Dienomis ir naktimis,
Jo niekas nepralenks
Ir nieks nesulaikys,
Kol šmėkštels kam
Nežinoma stotis.
Tik vieną kart,
Kelio pradžioj ar vidury,
Po langu tesustaugs.
Gal peranksti bet nepalauks —
Ir šmėkštels tau
Nežinoma stotis.

JUDITA VAIČIŪNAITĖ

SENIEJI NAGLIAI

Čia kapas — lyg sušalę smėlio laikrodžiai.
Aš užpustytam prūsų kieme.
Aš ant širdies jaučiu
tą dusinantį šimtametį smėlio svorį.
Girdžiu, kaip varpas skambina žvejams.
Pakrypsta vėpūtės į kairę...
Ir sauso štormo šuorai užpila kiemus
ir vieškelių vingiuotas vorupes...
Gerklėj man — pelekai ir ašaros.
O mano delnas — toks trapus ir mažas.
Jame — irklų ir virvių šimtmečiais pritrintos
kietos pūslės.
Jame — laivų skeveldros.
Šiaurė.
Ūkanos.
Pakibęs kopose miražas.
...Ir byra sniegas, smėlis ir druska.
Ir speiguotas vasaris pūsteli.

POEZIJAI

Tu kaip vargonai, kaip varpai,
kaip saulėtas raudonas varis,
kurio rūda kažkur — dar nerastoj
linksmoj žvaigždėj....
Į vėjų pilnas priekeles,
į prietemą išvarius,
tu su manim —
kaip su ugnim — žaidei.
Ateik dabar, ateik.
Tų ašmenų aš neatremsiu,
ir gyslos prasivers
raudonais saulėtais kriokliais...
Ir būsiu kaip ir tu —
pilnas aistros, spindėjimo ir
trenksmo,
ir lūpos tavo giesmei prasiskleis.

A. SKIRUTYTĖ BOČIŲ GIESMĖ

BALANDIS

Užšvilpsiu kryžgatvy po saule — tik nekaltink...
Geriau užkimšk ausis, geriau užmiršk —
ramybės dėlei...
Nutols baltais punktyrais obelys, dažytos
kalkėm,
Namai pavirs spalvingom vaikų kaladėlėm.
Delnais tau išplosiu, atlošus suveltą galvą,
Balandžio griaustinių ritmą...
Saulės bus pilnos lėkštės...
Atgis akyse cementin'o šaligatvio spalvos,
Balzganais purslais iš upės krioklių aptėkštos.
Vėl imsiu ir juoktis, ir verkti, vėl imsiu
dainuoti šiaip sau...
Ir bus pats laikas palikti namelį iš kortų...
Trys obelys luš erdvėje, kai atodrėkio
saulėj išeisiu,
Kad niekas skaidriam jo lange manęs neieškotų.

MAIRONIS VIS TEBĖRA GYVAS

S. V.

Š. m. birželio mėn. sueina 35 metai, kai mirė mūsų didžiausias tautinio atgimimo dainius — Maironis. Nors pats poetas apie savo ateitį labai liūdnai dainavo:

"Išnyksiu, kaip dūmas, neblaškomas vėjo,
Ir niekas manęs neminės,"

tačiau gyvenime viskas įvyko kitaip. Maironio kūryba veikė mūsų tautos širdį, žadino kiekvieno lietuvio tėvynės meilės jausmus, troškimą laisvės ir nepriklausomybės, nes jis mokė mylėti savo gimtąją kalbą, garbingą senovės praeitį ir tėvynės grožį. Būdamas Šveicarijoje ir gėrėdamasis snieguotomis Alpių viršūnėmis, tviskančiais ežerais ir žaliuojančiais slėniais, Maironis pats verkė Lietuvos:

"Ko, ašarėle, ko tu per skruostą
Sužibus riedi?"

Ir šiandien Maironis vis tebėra gyvas. Jo giesmės tebegiedamos bažnyčiose, jo dainos tebedainuojamos, o jo poezija tebedeklamuojama. Nė vienas lietuvių poetų taip nėra suaugęs su tauta, kaip Maironis. Jo "Marija, Marija", "Apsaugok, Aukščiausias, tą mylimą šalį", "Kad širdį tau skausmas", "Lietuva brangi", "Miškas ūžia" ir kiti kūriniai tebeteikia gilios stiprybės išklydusiems į vakarus, pasilikusiems namuose saugoti tėviškės žemės, o ir ištremtiesiems į tolimus rytus.

Tačiau Maironio gyvenimo kelias buvo gana ilgas ir sunkus. Jis, kaip ir kiti rašytojai, buvo sulaukęs nevienodo visuomenės vertinimo, o kartais net ir labai skaudžios kritikos. Maironio kūrybos vertinimo pagrindu buvo skirtingos kritikų socialinės pažiūros. Kai Maironis 1895 m. Tilžėje išleido savo poemą "Terp skausmų į Garbę" St. Garnio slapyvardžiu, tai ją kritikai vertino labai nevienodai. Pati pirmoji recenzija buvo parašyta "Varpe". Recenzentas smarkiai iškritikavo poemą ir net patį Maironį skaudžiai puolė: "Terp skausmų į Garbę" priguli prie tokių, kurios nė kokio procento atnešti negali: yra tai kapitalas į purvus įmestas" (Varpas, 1895 m. Nr. 8.). Dar skaudų Maironiui priekaištą kritikas daro dėl

tariamojo jo mokslų neigimo ir kunigo luomo aukštinimo: "Autorius, kad įmanytų, visus į seminarijas sukištų ir nė vienam neduotų augštesnius mokslus eiti." Negeresnės nuomonės kritikas ir apie poetinę poemos vertę. Poemos autorių laiko nieko nežinančiu apie kūrybą:

"Poetiškumo joje nė kokio nerasi, matyt autorius nekiek nusimano apie poeziją. Nors pamėgdžiodamas gerus poetus, mini kankles, vaideliotus, bet ir tai menkai gelbsti, jo eilės kaip niekai, teip niekai" (Varpas, 1895 m.).

Maironį pikti kritikų pasisakymai labai veikė, ir todėl 1895 m. lapkričio mėn. "Žemaičių ir Lietuvos Apžvalga" išspausdino jo atsakymą "Varpui". Čia Maironis stebisi nepaprastu jo užpuolimu, pabrėždamas, jog "Varpo" kritikui nepatinkąs Dievo ir kunigo minėjimas. Jis savo kūrybą laikąs tik mėginimu, bet stebisi, kodėl "nenori suprasti kritikas, jog poeta apgieda ne tiktai, kas jau yra Lietuvoje, bet ir ko jai trokszta ateigoje, prie ko ją žadina".

Tačiau 1898 m. "Varpo" (Nr. 1) recenzentas, rašydamas apie "Pavasario balsus", Maironį laiko talentingu poetu ir jo kūrybą taip įvertina: "Maironis turi neabejotiną poetišką talentą: eilės skambios, skaitosi lengvai, rodos, jauti, kad autorius nekalė jas, bet, kaip tai yra sakoma, eilės pačios per save išsiliejo iš poeto širdies." Atrodo, kad "Varpo" kritikai nežinojo, kad St. Garnys yra tas pats Maironis.

Su nepaprastu entuziazmu Maironio poemą sutiko J. Tumas-Vaižgantas, būdamas Mintaujoje. To meto dienoraštyje jis parašė savo įspūdžius: "Svečią užmiršęs, ryte rijau tolesnius poemos žodžius... Ir tik gražiai pabaigęs paskutinę eilutę, pakėliau pavargusias akis... Visa audra troškimų gimė mano galvoje ir širdyje. Kas siautė tada, bevaikščiojant ilgas valandas po kambarį; kokia grota rodėsi man tas svetimo šono butas, kokiuo ištrėmimu — tasai netolimas, vis dėlto svetimokas kraštas... ir parašiau laišką apie nostalgiją, apie pasiilgimą darbo tarpe savųjų" (J. Maironis-Mačiulis, 110—112 psl.).

Ne vien Tumas-Vaižgantas buvo taip Maironio poema susižavėjęs. Ji patikusi ir kitiems to meto skaitytojams. Pavyzdžiui, Šatrijos Ragana savo "Viktutėje" (1903 m.) rašo: "Vėlu jau, o aš nė pamislyti apie miegą nenoriu: gražiausios poemos vietos skamba ir skamba man ausyse, lyg muzika, lyg dainavimas... Šį vakarą skaitė mums daktaras tą poemą; aš klausiau, klausiau lyg užžavėta. Pirmą sykį girdėjau taip gražią lietuvišką kalbą, išreikštą tokioje gražioje formoje..."

Kai Maironis poemą "Terp skausmų į Garbę" pakeitė į "Jaunąją Lietuvą", pats pirmasis apie tai atsiliepė A. Jakštas 1908 m. "Draugijoje": "Devynių giesmių poema ir dar eilėmis — tai retas mūsų neturtingoj raštijoj apsireiškimas. Malonu tai pažymėti, o da maloniau pats veikalas perskaityti. Nes ir jo turinys tikrai prakilnus ir eilės puikios, kaip paprastai pas Maironį". Tačiau 1913 metais, kada Maironis jau buvo žinomas visų, kada jo garbei buvo skiriami laikraščių puslapiai, kada jo eilėraščiams muzikai kūrė melodijas, "Laisvoje Mintyje" Kl. Jurgelionis vėl smarkiai puola Maironį: "Labai nedaug kuo iš Maironies galima gėrėtis. Dirbtinumas, perdėta efektacija, truputis pompastiškumo tai yra defektai, kuriais persisunkus visa Maironies poezija. Aš nežinau nė vienų jo eilučių, kurias skaitydamas, galėčiau pajusti, kad poetas jas rašė iš "jausmo pilnumo", giliai, ką rašo, atjautęs" (Laisvoji Mintis, 1913 m., Nr. 42).

Betgi tais pačiais 1913 m. "Ateityje" (Nr. 10) prof. V. Mykolaitis-Putinas nepaprastai vertina Maironį ir pripažįsta jam didelius nuopelnus, nes jo poezija stiprina kiekvieno lietuvio suvargusią dvasią: "Visi tautos reikalai, jos vargai ir nelaimės randa atbalsį jautrioje dainiaus krūtinėje ir tenai apsitaisę poezijos rūbais vėl grįžta į ūkanotą tėvynės padangę, guosdami ir stiprindami suvargusių brolių dvasią. Jo skausmai — tai mūsų skausmai, jo džiaugsmai — tai mūsų džiaugsmai."

Ir šiandien, po daugelio metų, vėl grįžtame prie Maironio. Nė vienas mūsų poetų nėra sulaukęs tiek savo raštų laidų, kiek Maironis. Praėjusiais metais čia, Amerikoje, Romuva išleido dar Maironio balades. Be to, š. m. sausio mėn. Vilniuje į valstybinio choro koncertų programą buvo įdėtos ir šios Maironio dainos: "Jaunimo giesmė", "Kur bėga Šešupė", "Užmigo žemė" ir "Vasaros naktys". Net ir pasaulinis lietuvių jaunimo kongresas Pietų Amerikoje buvo užbaigtas tautos himnu ir Maironio "Marija, Marija".

Atrodo, kad Maironis vis tebėra gyvas, nes ir prof. V. Putinas-Mykolaitis Lietuvoje Maironio poezijos rusiškame vertime sako: "Už tikėjimą savo tautos šviesios ateities laimėjimu, už jausmo taurumą, už formos aiškumą ir paprastumą Maironis nusipelnė savo tautos karštą meilę."

R. JAUTOKAITĖ RAMIAME VANDENYJE

R. JAUTOKAITĖ PELĖDA

SENATVĖS LINK

Z. DAUGVAINIENĖ

Pradžia senatvės, tai pradžia fizinio silpnėjimo, pradžia įvairių pasikeitimų, prisitaikymų, dažnai nervinės ir emocinės netvarkos. Tai laikotarpis kada tenka susidurti ir su tokiomis problemomis bei kliūtimis, kurios neturi nė fizinio nė nervinio pagrindo.

Jaunystė praeity, tikroji senatvė ateity, o tas tarpas tarp jaunystės ir senatvės dažnai būva pilnas neramumo, rūpesčių ir pavojų. Praeity, kai turėjome pilnas rankas darbo augindamos ir auklėdamos vaikus, gal nė nepastebėjome, kad mūsų santykiai su vyru yra pradėję lyg ir irti. Dabar, kai likome vienu du, gal apsižiūrėjome, kad mudu mažai ką beturime bendro, mažai, kas mus ryštų stipriu draugiškumo ir meilės ryšiu... Arba gal kuris jau mus palikusių ir savo gyvenimą gyvenančių vaikų eina klystkeliais... Bendrai, mūsų metų skaičiui prašokus keturiasdešimt gyvenimas jau rožėmis dažniausiai nebekvepia.

Su senėjimo pradžia paprastai prasideda ir įvairūs sunkūs fiziniai negalavimai: skilvio žaizdos, artritis, reumatizmas ir t. t., o suirus sveikatai tenka daug ko atsižadėti, daug planuotų dalykų, daug pradėtų darbu reikia atsisakyti. Nenuostabu tad, kad gyvenimui krypstant saulėlydžio link nevieną kartą tenka kovoti su užplūstančia neviltim. Jeigu ir išvengiama sunkių ligų, tai tokie dalykai kaip galvos skaudėjimas, nemiga, nervai, depresija ir panašūs nemalonumai yra bemaž kiekvienos pradedančios senti moters dalia.

Įvairios įtampos, nerviniai ir emociniai sutrikimai gali sukelti nepaprastai sunkius dvasinius kentėjimus. Žinoma, ne visi neurotikai ir sutrikusių nervų žmonės yra tokiame stovyje, kad turėtų eiti ligoninėn. Ir vadinamiems "normaliems" tenka pergyventi įvairias emocines įtampas, depresijas, daugiau ar mažiau realias baimes, rūpesčius bei sunkias problemas.

Ypatingai sunku moteriai, jeigu ji šiame laikotarpyje netenka savo šeimos ir savo gyvenimo draugo. Jai vyro mirtis yra sukrečiantis įvykis. Iki šiol buvęs gyvenimas sugriuvo, ji jaučiasi netekus aiškios linijos ir gal net tikslo gyventi, jaučiasi lyg nutrūkęs nuo inkaro, ir vėjo blaškomas laivas toli nuo uosto. Panašiai jaučiasi net ta, kurios vedybinis gyvenimas nėra buvęs ypatingai laimingas. Ji neteko žmogaus, dažnai vienintelio pasaulyje, kuriam ji visgi buvo tikrai reikalinga. O kam ji reikalinga bus dabar?

Gerai, kuriai lieka nevedusių vaikų — ji galės kartu ir toliau su jais gyventi ir turėti normalią šeimą. Bet jeigu vaikai jau yra palikę namus ir našlė lieka viena? Žinoma, jos natūrali ir pirmoji mintis krypsta į tuos, kuriuos ji užvis labiau pasaulyje myli — į vaikus. Ir atrodo visai tikslu ir normalu netekus vyro eiti gyventi su jais. Bet gal protingiausia būtų nedaryti iškart staigių didesnių sprendimų, o pirma apsižiūrėti, šiaip ir taip pabandyti. Pvz. jeigu ji turi namus — jų iškart neparduoti, o verčiau išnuomoti, ir gal tik mėnesiui — kitam nuvykti pas vaikus, pas juos pabūti, kol jausis, kad yra daugiau pajėgi gyventi viena. Žinoma, gali pasitaikyti, kad ir visam laikui gyvenimas kartu su vedusių vaikų šeima bus abipusiai pageidaujamas ir norimas, bet gan dažnai vedusių vaikų šeimoj ji pasijus nereikalinga, o kartais gal net visai nepageidaujama ir nenorima.

Galima, ir net vispusiškai labai naudinga, jeigu ji iki šiol nedirbo, pasijieškoti bent laikinio darbo. Net jeigu mirus vyrui, senėjanti moteris liktų ir labai gerai finansiniai aprūpinta, eiti dirbti jai labai pravartu. Dirbdama ji jausis esanti naudinga, bus priversta nebūti visą laiką viena, susipažins ir susidraugaus su naujais žmonėmis, atsiras naujų interesų ir reika-

lų. Senieji prieteliai beveik visi yra vedę žmonės — poros. Likusi viena, našlė dabar prie jų nelabai pritaps, o socialinis kontaktas yra būtinas — vienišumas yra visų psichinių negalavimų šaltinis. Suėjimas į artimesnius santykius su didesniu skaičiumi žmonių labai apsimoka galvojant ir apie ne taip jau tolimą gilesnę senatvę. Juk nevienas iš mums dabar artimesnių žmonių gal išsikels kitur, kiti gal mirs, taip kad jeigu neįsigysime vis naujų draugų, mūsų prietelių ratelis vis siaurės ir mažės.

Daugiau laiko ir galimybių turėdama našlė galėtų priklausyti įvairioms labdaros bei specialiai moterų ar ideologinėms organizacijoms. Čia būtų puiki proga dirbti kitų gerovei ir pamiršti savo asmeniškus rūpesčius ir skausmus.

Ne tik našlei ar netekėjusiai, bet ir kiekvienai moteriai, kaip ir bendrai kiekvienam žmogui, praėjus jaunystei labai laikas daryti planus ateinančiai senatvei. Laikas galvoti ir svarstyti ne tik apie savo materialinį apsirūpinimą, bet taip pat ir apie protinį, emocinį ir dvasinį. Dabar laikas išvystyti ir tobulinti savo protą, savo dvasinį gyvenimą.

Deja, gyvenimo saulėlydin artėjančios moterys dažniausiai apie tai negalvoja. Jos apsiriboja savo mažyčiu pasauliu, kuriame jos nieko augštesnio nesiekia, pasitenkindamos televizija, siuvinėjimu, ištisomis valandomis prie telefono plepėjimu . . . o jų akiratis bei intelektualinės galios menkėja ir siaurėja. Gaila, nes, nors fiziškai kas kart silpnėjama, protiniai ir dvasiškai galima augti ir stiprėti iki pat gyvenimo pabaigos.

Kaikuri gali pasakyti, kad neturi nė laiko, nė noro dar ko nors mokintis, ko nors siekti. Bet juk nėra reikalo grįžti į gimnazijos ar universiteto suolą: — *knygose* yra mokslo lobių lobiai.

E. KEPALAITĖ MERGAITĖS

Negalvokime, kad knygų skaitymas geriausiai tiks tada, kai jau nieko kito nebepajėgsime dirbti. Jeigu dabar vieton skaitymo verčiau pasirenkama tuščias laiko leidimas prie televizijos "murderių" programos bežiūrint arba su pažįstamais prie telefono, ar susiėjus prie kavutės ištisais vakarais tuščiai beplepant, tai vargu bus noro atsidėti skaitymui vėliau.

Skaitymas yra pats įdomiausias ir naudingiausias užsiėmimas, nes knygų įvairumas ir gausumas yra tiesiog begalinis. Skaitymas yra raktas į įvairius mokslo, literatūros ir visokiausių žinių bei idėjų aruodus. Skaitymas priverčia galvoti ir daro žmogų kūrybingą, sukelia drąsą, energiją, pasitikėjimą savimi.

Žymus anglų rašytojas ir valstybininkas Thomas B. Macaulay yra pasakęs: "Verčiau būčiau neturtingas žmogelis ir gyvenčiau menkame kambary pilname knygų, negu milijonierius, kuris gyvena didžiausioj prabangoj, bet neturi jokio noro skaityti".

Skaitymas gerų ir naudingų knygų tikrai yra puikus dalykas, bet ir be skaitymo yra dar didelė daugybė ir kitokių įdomių ir galimų kiekvienam pagal savo sugebėjimus užsiėmimų: rašymas, pašto ženklų ir senienų rinkimas, piešimas, muzika . . . Kiekvienas naujas interesas, naujas ko nors siekimas yra tikras maistas ir gyvybės tiekėjas mūsų galvosenai, gali auginti ir auklėti mus dvasiniai, kaip kad fizinis maistas augina ir brandina mūsų kūną; ir priešingai — trūkumas maisto smegenų darbui yra tas pat, kas ir trūkumas maisto kūnui. Garsioji Helen Keller, kuri būdama akla, kurčia ir nebylė yra sugebėjusi baigti augštuosius mokslus, sako: "Neskaičiuokite kiek jums metų, pasiskaičiuokite kiek yra dalykų, kuriais domitės."

Subrendusiai moteriai, — gal kas pagalvos, — juk jau pervėlu pradėti, sakysim, bandyt rašyti spaudai, ar piešti, ar mokytis muzikos. Žinoma, nėra perdaug šansų, kad tai duos ypatingai didelių rezultatų. Bet juk tai nėra jau taip svarbu, svarbu bandymas, kūryba. Svarbu, kad tai apsaugos nuo liūdno žiūrėjimo atgal, į praeitį, ir kai ateis tikroji senatvė, kūrybinga moteris nebus vaikščiojantis nuobodulys, daugiau nieko nesugebanti, kaip tik galvoti ir kalbėti apie buvusius gerus laikus.

Protinių, intelektualinių jėgų vystymas yra svarbus dalykas, bet, reikia pasakyti, kad to siekti gal ne kiekviena, ir norėdama, galės ar sugebės. Yra dar svarbesnis dalykas, kurio kiekviena, be išimties, gali ir turėtų siekti — tai augti ir stiprėti švelnumu, supratimu ir meile. Augindama šeimą moteris pačių aplinkybių buvo beveik verčiama gyventi pasiaukojimu ir meile. Meilė juk vertė keltis naktį ir žiūrėti ar nenusispardė mažytis apkloto, meilė vertė budėti prie jo sergančio, iš meilės vyrui ir vaikams daug ko atsižadėti ar pasiaukoti ir save užmiršti buvo savaime suprantamas dalykas.

Dabar, einant senatvės link, mūsų pačių patogumas dažnai pradeda užimti pačią pirmąją vietą. Ir taip yra pavojus, kad net to nepastebint, metams slenkant, moteris gali tapti didele egoiste, surūgusia bumbekle, niekeno nemylima ir nenorima.

Švelnumas ir kitų supratimas visada randa atgarsį kito žmogaus širdy. Pačiam žmogui yra daug naudingiau būti paslaugiam kitiems, negu nuobodžiauti, tuščiai leisti savo laiką ir vien tik apie savo malonumus bei patogumus galvoti. Žmogus, kuris vien tik apie save galvoja ir vien tik apie save kalba tikrai yra baisiai nuobodus.

NAUJOJE MOKYKLOJE

V. ŠMAIŽIENĖ

Pagaliau Valė gavo iš inspektoriaus raštą, kuriuo perkeliama iš Aklųjų Instituto į Kauno miesto pradžios mokyklą.

Aklųjų Institutas... Trylika metų ji išbuvo jame mokytoja. Tiesiog iš Mokytojų Seminarijos suolo. Visą savo jauną sielą ten sudėjo. Pamilo, prisirišo prie savo auklėtinių, bet gyvenimas susidėsto kartais taip, kad turi pasiryžti, suglausti savo sentimentus ir pasukti kitu keliu.

O susidėstė taip, kad Valė gavo priešmokyklinio amžiaus vaikams pusvalandį Valstybiniam Radiofone. Šiam darbe jai buvo būtina turėti savo mažas vaikų teatrėlis ir choras.

Aklųjų Institute ji turėjo pakankamai tam gabių mokinių, bet tiesiog neįmanoma buvo dažnai su visa grupe keliauti tokį nuotolį iki radiofono. Juo labiau, kad būtų reikėję ir kelių palydovų.

Pats vaidinimėlių teksto pagaminimas aklųjų raštu, kiek būtų pareikalavęs laiko... Neįmanoma.

Pagaliau ir praktiškoji gyvenimo pusė — jos alga, palyginus su pradžios mokyklų mokytojų algomis, buvo beveik pusiau mažesnė. Dar nieko, kol ji buvo viena, bet dabar, kada sukūrė šeimą, kada naujam gyvenime visko daugiau reikėjo, atrodė, kad jau gana to, nors ir kilnaus, bet — labdaringo darbo.

Valė ir rašė nemažai, o jos raštai buvo pageidaujami ir laukiami. Tad, anot vyro: "Tu savo darbu, ko gero, Lietuvai dar būsi naudingesnė, negu buvai iki šiol".

Taigi štai — raštas jos rankose, bet... Valė paskirta į pačią naujausią ir moderniškiausią mokyklą, tik neatsižvelgta į jos pagrindinius prašymo motyvus. Ji prašė inspektorių paskirti ją į vieną iš dviejų Kauno miesto mokyklų, kurioms reikia chorvedžio. Viena iš tų mokyklų beveik prie pat jos namų, o kita kiek toleliau. Į tą gi, kurion paskirta, turėjo ilgokai važiuoti autobusu, o ilgais žiemos vakarais neįmanoma buvo vaikučiams važinėti į radiofoną.

Valė ir vėl įteikė prašymą pakeitimui. Tuo tarpu gi turėjo dirbti, kur paskirta.

Kalėdų atostogoms pasibaigus, važiuoja Valė į savo naują mokyklą. Širdy neramu. Ji paskirta į V skyrių. Žodžiu, vaikai keturis ir pusę metų turėjo vieną mokytoją, su ja susigyveno, ir dabar atseit tu, nauja.

Aklųjų institute buvo dalykinė dėstymo sistema, taigi niekad ir neimdavai dėstyti to, ko nemėgsti. Buvo tik keturi skyriai ir Valei dažniausiai ir daugiausia teko dirbti su mažaisiais. Dabar gi — V skyrius, metų vidurys ir priemiestis...

Mokyklos vedėja, gera ir miela pažįstama, širdingai Valę sutiko. Supažindino su buvusia V skyriaus mokytoja, kuri po poros dienų turėjo išvykti į kitą miestą, kur jos vyras turėjo valdišką tarnybą. Mokytoja skubėjo. Po trumpo šnektelėjimo ji prisilenkė prie Valės ausies ir tarė: "Mokykla žavinga, tokios niekur negausi. Taip pat vedėja. Vaikai gi — tikri chuliganai". Atsisveikino ir išvažiavo. Valė liko, kaip stabo ištikta. Mielai, mielai ji būtų apsisukusi ir movusi namo, bet?

Skambutis. Vedėja ima Valę už parankės ir širdingai kalbėdama veda ją į klasę pristatyti mokiniams. Valė eina, kaip į kartuves vedama.

Prie klasės durų jiedvi stabtelia. Už durų mirtina tyla.

— Vaikai sustyrę laukia, kokią čia pabaisą aš jiems atvesiu, — linksmai juokdamosi taria vedėja.

Valė negali nei lūpų praverti, nei šyptelti.

Trumpais žodžiais pristato vedėja Valei jos būsimą klasę, o klasei — būsimą mokytoją. Durys užsidaro ir ji lieka viena prieš 36 vaikus. Valė žiūri į juos. Kaikurių vaikų akys įsmeigtos į ją, kitų nuleistos, o dar kitų — nosinaitėmis paslėptos. Ypatingai mergaitės atvirai ir nuoširdžiai verkė. Tyla.

Išlėto Valės širdį užlieja šiltas, lyg motiniškas jausmas.

— Vaikai, — galvoja ji. — Tik vaikai. Mieli vaikai... Kaip jie gailisi savo mokytojos. O kas aš per baubas — jie nežino.

— Suprantu jus ir jūsų ašaras labai vertinu. — Pagaliau tarė Valė. — Per keturis su puse metų susigyvenot su savo mokytoja. Tai daugumai, turbūt, pirmas gyvenimo smūgis. Ašaros palengvina sielvartą ir, dienoms slenkant, jis darosi mažesnis.

— Aš gi palikau mokinius, gal teisingiau sakant auklėtinius, su kuriais dirbau tryliką metų... —

Čia vaikai sužiuro į Valę, lyg klausdami, kokius čia niekus ji pasakoja.

— Taip. Aš buvau mokytoja aklų vaikučių ir suaugusių, kurie ne tokie laimingi, kaip jūs. Mano buvę mokiniai nežino, kada diena, kada naktis...

Su šiais žodžiais ir nosinukai nuslinko nuo paraudusių akyčių.

— Kada nors, — tęsė toliau Valė, — papasakosiu jums daugiau apie juos. Gal net nuvažiuosim aplankyti. Dabar gi aš noriu su jumis susipažinti.

Valė atvertė dienyną ir šaukė po vieną pavardę. Pašauktasis ar pašauktoji atsistodavo. Valė giliu žvilgsniu, šypsodama permesdavo kiekvieną mokinį ir šaukė kitą.

— Mano, kaipo mokytojos ir jūsų, kaipo mokinių darbas, tada tik duos gerų vaisių, kada tarp mūsų bus pareigos supratimas, susigyvenimas, pasitikėjimas ir pagarba. Aš visa tai prižadu jums, bet tikiuos ir reikalausiu to ir iš jūsų. Mano vienos, kad ir geriausi ir gražiausi norai nieko nepadarys. Man reikės jūsų pagalbos. Nuoširdžios ir sąmoningos pagalbos. Aš būsiu jūsų mokytoja, auklėtoja, jūsų vyresnioji sesuo. Kur reikės — pabarsiu, kur reikės — pagirsiu. Nesitikėkit niekas jokių išimčių ar lengvatų — aš būsiu griežta. Klasėje reikalausiu drausmės, klusnumo, o namuose, kad kuopuikiausiai būtų ruošiamos pamokos. Žodžiu, — čia Valė plačiai nusišypsojo, — jūs būsite man pavyzdys visai mokyklai! Gerai?

— Gerai, — ko ne choru atsakė vaikai.

Valė pažiūrėjo į laikrodį, pamokos buvo likę vos keletas minučių.

— Gal kas nors kokį klausimą turi? — paklausė ji.

Vienos mergaitės ranka pakilo. Valė davė jai žodį.

— Ponia mokytoja, ar tiesa, kad jūs esate radio teta Ona?

— Taip, aš esu ir teta Ona.

Vaikai įmantriai susižvalgė, o Valė aiškiai matė, kad pirmieji ledai sulaužyti.

* * *

Skambutis antrai pamokai. Valė tik buvo bepradedanti darbą, kai mergaičių pusėje pakilo kelios rankos.

— Ką pasakysi? — paklausė ji vienos.

— Ponia mokytoja, šiandien jūs turit paskirti du berniukus, budėtojus ant laiptų.

— O? Ačiū labai. Aš to dar nežinojau.

Čia Valė išsiaiškino, kad aikštelėse ant laiptų statomi budėtojai, su tautinėmis juostelėmis ant rankovių ir, jų pareiga, prižiūrėti, kad vaikai neišspardytų sienų. Mokykla tik naujai pastatyta, visur dar buvo

baltas, nedažytas tinkas.

— Ar berniukai budėjimui skiriami pagal alfabetą, iš dienyno, ar kokia kitokia tvarka? — paklausė ji.

Į tai mergaitė atsakė, kad mokytoja skirdavo tik rimtus berniukus ir tuos, kurie jai patikdavo.

— Hmm, — susimąstė mokytoja. — Aš jus tepažįstu dar tik iš matymo, todėl nieko ir neskirsiu. — Ji atydžiai apžvelgė visus berniukus ir vos nesusijuokė. Toks jau noras būti išrinktam žėrėjo kiekvieno akyse, kad rodos, imtum ir paskirtum visus.

— O gal yra savanorių? — netikėtai paklausė Valė.

Kaip strėlių miškas iššovė į viršų berniukų rankos.

— Koks puikus bendradarbiavimas! — Valė net suplojo rankomis. — Bet, man nuo to nelengviau — aš vistiek turiu rinktis.

O berniukų rankos jau beveik siekė mokytojos nosį...

Valės dėmesį atkreipė jau pirmos, susipažinimo pamokos metu, mėlynakis, šviesiaplaukis berniukas. Dabar gi toks nesuvaldomas, nenugalimas troškimas būti išrinktam tryško iš jo akučių, kad ji pirmučiausia į jį ir kreipėsi.

— Tu nori būt budėtojas?

Bet, nespėjo Valė užbaigti paskutinio žodžio, kai visa klasė prapliupo juokais. Mėlynakio veidą užgulė juodas šešėlis, o jo akių žiburėliai, lyg šaltu vandeniu užpilti, užgęso. Ir, kada jis tyliai ištarė "taip". Mokytoja matė visoje jo esybėje maldavimą pasigailėti.

Valė pasijuto kryžkelėje. Ji nesiskubino.

— Ką pasakysi, — paklausė ji ranką iškėlusią mergaitę.

— Ponia mokytoja, jei jūs skirtumėt jį, tai jis pats ant laiptų galva vaikščiotų!

— Cha-cha-cha! — kvatojosi klasė.

Mėlynakis nuleido galvą, bet dar nesisėdo. Jo veidą užliejo kraujas. Berniukas lenkė galvą žemyn ir žemyn, o raudonumas išsiplėtė ant kaklo ir ausų. Nereikėjo ir abejoti, kad šiuo metu jis būtų mielai išnykęs nuo žemės paviršiaus.

Valė turėjo spręsti greitai, bet ir teisingai. Bet kaip?

— Dieve mano, kaip? —

Ir mėlynųjų akių maldavimas nulėmė.

— Tu tikrai labai nori būt budėtoju? — rimtai, bet švelniai paklausė mokytoja berniuko dar kartą.

— Noriu! — lyg šiaudo griebiantis skęstantis, energingai ištarė jis ir įsmeigė didžiausio pasiryžimo kupiną žvilgsnį į Valę.

— Gerai, skiriu tave.

Pasigirdo nustebimo, paniekos ir ironijos aiktelėjimai, bet Valės tai nebejaudino. Ji drąsiai ėjo tolyn.

— Bet tavo draugai apie tave ne kokios nuomonės, — kalbėjo toliau Valė. — Tai negerai. Tačiau, aš tikiu, kad tu jiems įrodysi, kad jie suklydo. Tu būsi drausmingas ir pavyzdingas. Aš noriu, kad tu toks būtum. Kitaip, manau, pats supranti, kad tai bus pirmas ir paskutinis kartas.

— Taip, ponia mokytoja... — Berniukas kartojo beveik po kiekvieno sakinio, o jo žvilgsnis pamažu vėl pasipuošė pirmykščiais žiburėliais, bet kartu ir lyg baimės, lyg rūpesčio atspindžiais.

Neatitraukdama žvilgsnio nuo mėlynakio Valė galvojo ką skirti antruoju budėtoju. Ji kiek primerkė akis ir tarė jam:

— Pasirink sau draugą su kuriuo norėtum budėti ir perduok jam visas mano duotas sąlygas. — Čia mokytoja nusisuko ir nuėjo prie savo stalo.

Klasė buvo pritrenkta.

Atėjusi į mokytojų kambarį, Valė pasisakė vedėjai, kaip pasielgusi su budėtojais. Vedėja kiek pagalvojo ir tarė:

— Bandymas labai drąsus, bet ir gražus. Pasisekimo!

* * *

Trečios pamokos metu, prieš didžiąją pertrauką, kada berniukai turėjo pradėti savo tarnybą, Valė padavė jiems juosteles ir labai rimtai pasakė:

— Tikiu, kad po trijų dienų (paskutiniuosius du žodžius ypatingai pabrėždama) garbingai jas grąžinsite.

Taip ir buvo, didžiausiam Valės džiaugsmui taip ir buvo! Ji tik galėjo didžiuotis savo berniukais! Kaip rimčiausi policininkai gatvėje, jie tvarkė savo aikštelėse judėjimą. Jiedu nesikalbėjo, nesikraipė, nesivaipė, kaip iš šio amžiaus jaunuolių galima tikėtis. Jiedu stovėjo, kaip suaugę vyrai, rankų mostais stabdė greituolius ir, tik retkarčiais — "atsargiau!" tepasakydavo.

Jų gi mokytoja jautė savo širdies gilumoje, kad tiems vaikams atsidarė durys į naują gyvenimą, gal ir į išdykusių, bet normalių, drausmingų berniukų eiles.

Klasė rimtai, susikaupusi tylėjo, kai Valė, paimdama iš budėtojų juosteles, abudu berniuku išgyrė ir padėkojo jiems, kad mokytojos pasitikėjimo neapvylė.

ŠV. JONAS NEPOMUKAS

V. POVILAITIS
KAUNO
SENAMIESTIS

Visiems gi kitiems ji pasakė švelnų, bet gilų pamokslėlį, apie tai, kaip lengva suklysti ir savo draugus pasmerkti. Kaip lengva padaryti lengvabūdiškų klaidų, nustumti žmones į nevilti ir net sunaikinti jų gyvenimą. Ir — tai tik žodžiu...

* * *

II.

Jau dešimta diena, kai Valė važiuoja į savo naują, gražią mokyklą. Be vieno, kito, jos nuotaiką sudrumstusio, mažmožio, darbas eina sklandžiai ir Valė savo mokiniais buvo daugiau negu patenkinta.

Linksma, kaip visada, įeina ji į klasę ir, tik metusi žvilgsnį į vaikus, suprato, kad kažkas yra įvykę.

Valė padėjo visa, ką atsinešė, ant stalelio, ir buvo betarianti "Labas rytas", kai jos žvilgsnis nukrypo ir lipte prilipo prie šoninės sienos, ant kurios, kaip geras blynas juodavo rašalo dėmė. Ir žemyn, iki grindų, vis mažėjančiais latakėliais nutėkšta. Tačiau Valė nei nemirktelėjo. Ji pasisveikino, kaip niekur nieko, liepė atkalbėti maldą ir, kai visi mokiniai susėdo, galvos mostu rodydama į subiaurotą sieną, ramiai paklausė:

— Kas tai padarė?

— Jis, ponia mokytoja! Jis! Jis! — šaukė vaikai viens per kitą. Tik vienas berniukas, sėdįs palei pačią "nudėmę", buvo nuleidęs galvą ir tokia, baimės kupina, išraiška veide, kad Valei iškarto jo gaila pasidarė.

— Palaukit! — rūsčiai tarė mokytoja. — Aš nesišaukiau pagalbon advokatų. Kiekvienas iš jūsų moka kalbėti, taigi, ir tas, kuris nutaškė sieną, tikiu, taip pat. Jis ir be kitų pagalbos pasišakys.

Valė žiūri tiesiai priešais save, per klasės vidurį ir, akies šonu mato, kaip kaltininkas lėtai, lėtai keliasi iš suolo. Klasėje visiška tyla.

— Aš, ponia mokytoja, tai padariau. Aš nenorėjau...

— Aš niekad ir nepamanyčiau, kad tu būtum galėjęs to norėti, bet, kaipgi, vaikeli, tai atsitiko?

Vietoj lauktos perkūnijos, berniukas, išgirdęs tik tartum bendra nelaime susirūpinusį, balsą, pakėlė ašarotas akis į mokytoją.

— Aš tikrai nenorėjau! — maldaujančiai įtikinėjo jis. — Mano parkeris užsidžiūvo ir aš niekaip negalėjau pradėti rašyti. Aš jį pakrapštinėjau, vistiek nerašė. Tada ėmiau ir pakračiau, va šitaip... Ir viskas...

Keli vaikai klasėje susijuokė.

— Čia visiškai nėra ko juoktis! — pieštuku pabarbenusi į stalą piktokai tarė Valė ir vėl atsisuko į "nusikaltėlį".

— Viskas, ponia mokytoja... Aš dabar nebežinau, ką aš turiu daryti... Labai atsiprašau...

— Visa bėda, kad ir aš nežinau, ką dabar daryti, — be mažiausio pykčio tarė mokytoja. — Pasikalbėsiu su panele vedėja, ką ji mudviem pasakys, tai ir darysime. Dabar gi imk savo knygas. — Čia ji nusisuko į klasę, — o jus visus prašau sienos reikalą visiškai pamiršti. Kad nebūtų jokių "posėdžių", jokių kaltinimų ir jokių sprendimų. Gerai? — Valė nusišypsojo ir mokiniai nebeturėjo jokio pasirinkimo.

* * *

Per pertrauką Valė ne be rūpesčio kalbėjosi su vedėja. Pastaroji žinojo berniuką, kaipo vieną iš tų, kuriais nuolat buvo dėl ko nors skundžiamasi.

— O, kaip jis pats, kaip jis į tavo žodžius reagavo, kaip jautėsi? — klausė vedėja.

— Švieteli mano, jis, kaip Puntuko prislėgtas! Visą pamoką tik žvilgčioja į sieną, tik dūsauja...

— Tai ką dabar su juo daryt? Jis iš gan vargingos šeimos. Bet, praleisi vieną, tai kitiems bus paskatinimas. Žinai, — patylėjusi tęsė vedėja, pasakyk, kad duodame jam tris dienas. Po trijų dienų siena turi būt švari. Tegul pasikviečia tėvą, ar kokį tinkuotoją, ar, pagaliau pats tegul darbuojasi; žodžiu — trys dienos.

* * *

Per tris dienas stebėjo Valė nelaimingą berniuką. Jis, matyt, bijojo betkam apie savo rūpestį pasisakyti ir apsisprendė rašalotą sieną nuvalyti pats.

Rytais anksčiau ateidavo. Per visas pertraukas triūsėsi prie jos. Ir skudurėlių atsinešęs plovė, trynė ir peiliuku grandė ir, ko tik jis nedarė! Valė kartais net bauginosi, kad jis vietoj nuvalyti dar plačiau dėmes išplės. Tačiau ne. Jos pamažu, labai pamažu, nyko.

Pagaliau suėjo trys dienos. Tokių dėmių, kurios iš karto metasi į akis nebuvo, bet ir negalėjai sakyti, kad siena visiškai švari.

Atsivedė Valė vedėją. Išdėstė jai visas berniuko pastangas ir laukė sprendimo.

— Žavingai! — tarė ji apžiūrėjusi sieną. To aš ir norėjau. Svarbiausia geri norai ir tikras pasiryžimas savo sąmoningą ar nesąmoningą nusikaltimą atpirkti. Kitą kartą ne tik jis, bet ir visi kiti galvos ką daro.

Berniukas ramiai priėmė, jam perduotą, vedėjos sprendimą. Tylus "ačiū", gilus atdusys ir lengvas šyptelėjimas išdavė sukauptą paslaptį, kad didžiulė ir sunki našta nusirito nuo jo pečių. Tačiau, atrodė, kad jis pats dar netiki, kad viskas taip gerai baigėsi.

Dar kelias dienas Valė vis pagaudavo į save įsmeigtą jo žvilgsnį. Jai atrodė, jog berniukas ima suvokti, kad pagaliau ir jis gali būti ne blogesnis už kitus... Jis pasidarė atydesnis klasėje, pagerėjo jo namų darbai, kalbėdamas ėmė žiūrėti tiesiai į akis ir, žodžiu, pradėjo gerbti pats save.

III

Kartą, parvažiavusi iš mokyklos, Valė rado taip lauktą inspektoriaus raštą. Ji skiriama į mokyklą, kuri buvo prie pat jos namų. Kokios auksinės darbui sąlygos!

Tuo tarpu vasario mėnesio speigai sukaustė Kauną ir visos pradžios mokyklos buvo uždarytos.

Telefonu susiskambino Valė su, jau dabar buvusia, savo vedėja, o iš jos, matyt buvę mokiniai sužinojo, kad mokytoja gavo perkėlimo raštą.

Valgo Valė su savo šeima pietus ir skamba telefonas. Jos vyras atsiliepia.

— Tau — sako jis, — kažkoks jaunas balsas.

— Ponia mokytoja, ar tiesa, kad jūs iš mūsų išeinate?

— Taip, mano miela, jau gavau raštą.

— Ponia mokytoja, argi mes tokie jau blogi buvome?

— Klausyk! Nekalbėk šitaip! Juk aš jau pačią pirmą dieną sakiau jums, kad mane per neapsižiūrėjimą į jūsų mokyklą paskyrė.

— Bet mes visi norime... mes prašome... — ir mergytė pravirko.

— Juk aš, kol dar nebuvau su jumis susitikusi, jau pasiunčiau prašymą ponui inspektoriui ir aiškinau, kad yra dvi mokyklos į kurias mane kviečia. Man reikia choro ir reikia, kad mano artistai ir dainininkai gyventų miesto centre. Mano darbas radiofone neturi atimti daug brangaus mokinių laiko.

— O gal mūsų dabartinė choro vedėja perleistų jums chorą?

Taip prasidėjo ir taip kelis kartus per dieną tęsėsi beveik savaitę. Skambino mergaitės, skambino berniukai. Pagaliau vaikai ėmė sakyti, kad jų tėveliai ruošiasi duoti prašymą švietimo ministeriui, kad jų pamiltą naują mokytoją, paliktų pas juos...

Ką Valė bekalbėjo — viskas buvo, kaip žirniai į sieną. Jos vyras net supyko ir jau žadėjo vaikams griežtai pasakyti, kad daugiau nebetrukdytų ir nebeskambintų.

Tuo tarpu šaltis atslūgo ir Valė nuvažiavo su savo klase atsisveikinti ir dar kartą išdėstyti jiems visą tiesą.

— Nejaugi jūs manot, kad man jūsų negaila? — tarė ji. — Aš taip pat jus pamilau. Jei būtų kitokios sąlygos, aš niekada ir nepagalvočiau jus palikti. Mus likimas suvedė per klaidą ir aš negaliu atsisakyti viso to, dėl ko daugiausia palikau savo akluosius. O ten aš ne mėnesį, o beveik tryliką metų išbuvau. Kai ilgiau pagyvensit, pamatysit, kad gyvenime retai būna taip, kaip mes norime. Virš mūsų norų yra pareiga savo kraštui. Dirbdama radiofone aš jaučiuosi bendraujanti su visos Lietuvos vaikais, ne tik su viena klase.

— Tačiau, — toliau kalbėjo ji, — jei jūs ko nors išmokot iš manęs daugiau, negu, kad galėjot rasti knygose, aš esu labai laiminga ir dėkoju Dievui, kad Jis davė man progos jus pažinti. O gyvenime mes tikrai dar susitiksime.

Ir Valė palinkėjo visiems gražiausios ateities ir niekad neužmiršti tų mažų, bet brangių trupinėlių, apie kuriuos ji kalbėdavo, kurių nėra knygose ir kurie sutinkami tik bendraujant su žmonėmis. Iš jų susideda visas didelis gyvenimas.

Kažkada, pavasarį, prieš mokslo metų pabaigą, didžioji, gražioji, trumpą laiką buvusi Valės mokykla, ruošė plataus masto programą su vaidinimu ir koncertu Valstybės Teatre.

Aišku, Valė gavo pakvietimą. Ir, kaip gi neitų? Juk pamatys tuos, su kuriais per trumpą laiką taip širdingai susigyveno.

Pirmos pertraukos metu susitiko ji savo inspektorių, malonų, senyvą žmogų. Kalbėdami jiedu atsisėdo ant sofos. Žmonės poromis, ratu, kaip srovė, plaukė pro šalį.

Staiga atsidarė durys vedančios į užkulisį ir jose pasirodė berniukas, kuris buvo rašalu sulaistęs sieną. Tik žvilgt, pamatė jis Valę ir tekinas, per žmones, atsidūrė prie jos. Sustojo, sumišo ir nebežinojo, ką sakyti. Valė paėmė jį už rankos, pasisveikino ir perstatė inspektoriui.

Nespėjo ji ir apsidairyti, o jau būrys jos buvusių mokinių stovėjo aplinkui. Visi nušvitusiais veidais, visi laimingi.

Tai buvo 1940 metų pavasarį.

Šiandien Valės plaukai pabalę, bet širdy ji vis atsimena tuos kelius deimantėlius, kurie surišo ją su, vos į gyvenimą pradedančiais ruoštis, jaunuoliais. Ir Valė tiki, kad ir jie taip pat gal, pasakoja savo vaikams, kokia "tragedija" buvo aptaškyti rašalu baltą sieną ir, koks jausmas būti draugų pažemintams prieš naują mokytoją...

Dr. E. NORVAIŠIENĘ ir "Moters" žurnalo redakcijos narę p. N. KULPAVIČIENĘ, netekusias mylimo vyro ir tėvo, nuoširdžiai užjaučiame.

K. L. K. Moterų Draugijos Centro Valdyba.

APIE VIENIŠUMĄ VAIKYSTĖJE IR JAUNYSTĖJE

J. GOBIS

"Iš visų žmogaus emocijų gal destruktyviausias bus jausmas, kad esi vienišas pasaulyje", sako Dr. Smiley Blanton savo įdomioj knygoj "Love or Perish", kuri yra skirta vienišumo problemos nušvietimui. 1965 m. Vakarų Vokietijos televizijos programoj ta problema buvo vispusiškai nušviesta; jos santrauka pateikta Paryžiaus laikraštyje "Russkaja Mysl" 2449 nr.

Vienišumo jausmas Vakarų Europos žmogui sudaro "Dievo rykštę". Nemaža kūdikių pergyvena vienišumą, meilės stoką, jei jie gime iš neištekėjusių moterų ir auga vaikų prieglaudose. Prie tokių kūdikių neretai prisideda "normalių" šeimų vaikai, kuriems trūksta šilumos, priežiūros iš tėvų pusės, kai tėvai nori atpalaiduoti sau rankas ir netrukdomai džiaugtis gyvenimo malonumais, kurių "ekonomiško stebuklo" metu Vak. Vokietijoj yra gausu. Jei vaikas labai mažas, jį atiduoda į prieglaudą, už ji moka; jis gyvena "gerose sąlygose", — ji prižiūri gan šaltos, nuolat skubančios slaugės, vaikų priežiūros specialistės. Vaikų prieglaudose vaikai švariai aprengti, laiku pavalgydinti, laiku išmaudyti, turi gerą lovelę, žaislus, savo amžiaus draugų, taigi turi kuo ir su kuo žaisti. Atrodytų, kad jie nėra vieniši, tačiau taip nėra: jie jaučiasi apleisti, neglobojami; dažnai verkia, gula ant grindų, vartosi nuo vieno šono ant kito, pasąmonėje stengdamiesi tuo lyg narkotizuotis, sukelti savyje lyg transą, kuriame vienišumas būtų mažiau jaučiamas. Dr. Sm. Blanton tokį vienišumą vadina meilės stoka ir cituoja Dr. Spitze, kurs Pietų Amerikos prieglaudose rado, jog nemažas procentas prieglaudų vaikų išmiršta vien dėl meilės trūkumo, vien dėl to, kad jie jaučiasi niekeno nemylimi. Nei šviesūs, šilti kambariai, nei paviršutiniška slaugomojo personalo priežiūra negali jiems pakeisti motinos meilės ir šeimos židinio.

Juo tokių prieglaudų vaikai labiau auga ir didėja, juo didesnėj jų dalyje pasireiškia įvairūs moraliniai defektai; be jokios pateisinamos priežasties pyksta, be reikalo meluoja, nei iš šio nei iš to vienas kitą puola, įniršingai mušasi, imasi nuodėmingų seksualinių "malonumų". Mat, reikia kuo nors užpildyti tą dvasinę tuštumą, nutildyti tą kankinantį motinos meilės, šilumos, meilingo rūpesčio ilgesį.

Pedagogų, psichologų, psichoterapeutų manymu, tokie vaikai sudaro pavojų žmonijos ateičiai; žmonija turės atsakyti už tai, ką dabar padaro gimdytojai. Iš tokių vaikų, užaugusių be šeimyninės šilumos, nemaža dalis bus sunkūs, grubūs, šiurkštūs žmonės — su psichinėmis perversijomis, o blogiausiu atveju bus potencialūs ir net realūs kriminalistai.

Antras apleistų, meilės stokojančių vaikų tipas — tai vaikai raktininkai, (vokiškai Schluesselkinder), o tai yra vaikai, kuriems tėvai, išeidami ryte į darbą ant virvelės raktus nuo buto pakabina ant kaklo. Vaikai raktininkai, kol tėvai vakare grįžta iš darbo, verčiasi patys vieni: parengia sau maistą, šiaip taip atlieka mokyklines pamokas, nemaža laiko praleisdami kieme ir gatvėje. Vienišumas, apleidimas kūdikystėje ir vaikystėje yra grėsmė, pavojus visuomenei. Niekas vaikui negali pakeisti šeimos, nors ji būtų ir neideali.

Vieniši vaikai lieka dvasiniai vieniši pasiekę vaikinų ir merginų — jaunuolių amžių. Spėjama, kad ne dėl ko kito jie taip siunta, dūksta šokdami pagal džiazo garsus, kaip tik dėl to, kad neturėjo rūpestingų tėvų, mylinčių šeimų, kad nepatyrė "loving hands" — mylinčių, juos glamonėjančių rankų. Vienišumas jaunimą neretai stumia į savižudybę. Žinoma, kad jauni savižudžiai prieš krisdami iš kokio bokšto ar nuo tilto į vandenį, ar griūdami po traukiniu savo priešmirtiniame raštelyje pasako, jog nebegali pakelti dvasinio vienišumo ir dėl to žudosi. Viena 16 metų vokietaitė paskambino kunigui, paprašė melstis už ją ir tuoj po to krito nuo Koel'no katedros bokšto.

PAVASARIS

Antras jaunuolių tipas — tai tie, kurie savo noru stengiasi, skuba išsijungti iš savo šeimos ir apsigyventi atskirame bute. Jie tai daro centrifugalinės, skiriamosios jėgos stumiami, kai tik baigia mokyklas ir gauna darbą. Tai ypač madoje Amerikoje. Jei skiriasi vaikai nuo tėvų ar tėvai nuo vaikų, tai ką ir bekalbėti apie dėdes, tetas, pusbrolius, pusseseres ir kitus gimines? Giminystės ryšiai moderniajame pasaulyje turi polinkį silpnėti, o iš to kyla nepaprastas neištekėjusių merginų ir našlių moterų vienišumo jautimas. Turime galvoje padorias, inteligentes moteris iš "vidurinio sluogsnio". Jos į šeimas retai kviečiamos. Šventadieniais ir sekmadieniais jos ypačiai yra vienišos. Nepasitenkindamos knygomis ir televizija, tokios našlės ir merginos pavakariais vaikšto miesto gatvėmis, lyg "šildydamosi" vitrinų šviesoje. Neištekėjusios, bet dar nepasenusios moterys ištekėjusių moterų — žmonų — akyse yra lyg grėsmė, lyg pavojus arba tiesiog — niekam nereikalingas elementas.

"Gyvenimo esmė yra meilė, o meilės esmė — vienybė, susijungimas (union), tad niekas negali patirti meilės, kas neturi objekto šalia savęs, su kuriuo jis galėtų jungtis", sako Sm. Blanton (Op. cit. 207 pusl.) ir pataria, trūkstant žmonių meilės, pamilti mokslą, meną ir ypač Dievą. Dievo meilė gali atstoti visas kitas meilės "atmainas". **J. Gobis.**

Am. Liet. Montessori D-jos Vaikų Nameliuose Čikagoje mažieji mokinukai studijuoja laikrodį su pridedamaisiais numeriais ir judančia rodykle.
Nuotr. Vl. Juknevičiaus

PRENUMERUOKITE
"MOTERĮ"
1967 METAMS

• MOTERYS PASAULYJE

P. O. Kajeckienė su p. D. Barzdukiene ir p. A. Vitėnaite.

Raš. N. Mazalaitei šįmet sueina 60 metų amžiaus. Rašytoja literatūriniai pradėjo reikštis nuo 1929 metų. Bendradarbiavo spaudoje: Ryte, N. Romuvoje, Liet. Aide, Vaire, Aiduose, Drauge ir t.t. Pažymėtina kaip rašytoja romantikė-realistė. Jos išleisti novelių rinkiniai ir romanai: Pajūrio moterys, Miestas kurio nėra, Gintariniai vartai (1952 L. R. D. premija), Mėnuo vadinamas medaus, Miestelis kuris buvo mano (Aidų žurnalo premija) ir daugelis kitų.

Lietuvių moterų dailininkių parodą surengė kun. Birutės K. Š. M. d-ja New Yorke. Pajamos skiriamos šalpos reikalams.

Dail. S. Smalinskienė dalyvavo grupinėje dailininkų parodoje Grand River, Detroite. Dailininkė išstatė du paveikslus.

Sol. L. Smalinskaitė-Stepaitienė iš Čikagos studijuoja dainavimą Frankfurte, V. Vokietijoje. Dažnai pasirodo įvairiuose lietuviškuose meniniuose parengimuose.

Sol. L. Šukytė atliko meninę programą "Draugo" romano konkurso premijos įteikimo koncerte.

Mok. D. Petrutytė "Moteris" žurnalo red. narė, surengė paskaitų ciklą apie vaiko auklėjimą. Paskaitos vyko montessoriniame židinėlyje Čikagoje.

Dail. H. J. Žmuidzinienė ir JAV gener. konsulo A. B. Morelando žmona apdovanotos gėlėmis p. Žmuidzinienės dailės parodos atidaryme Toronte, kurią surengė Kat. Mot. dr-jos Prisikėlimo parapijos skyrius.

Sol. I. Motiekaitienės studijos mokinės V. Bačinskaitė, L. Bačinskaitė, E. Bradūnaitė ir L. Underytė ruošia muzikinę programą, kurios premjiera įvyks Čikagos Jaunimo Centre.

Dr. B. Ciplijauskaitė dėsto ispanų literatūrą University of Wisconsin ir taip pat dažnai skaito paskaitas lietuvių jaunimui Čikagoje.

Naujos diplomantės: R. Auderytė gavo mokytojos diplomą, B. Lenzaitė — pedagogikos-kūno kultūros ir R. Tamošaitytė — med. tech. asistentės. Visos yra baigusios 16 Vas. gimnaziją ir studijavo V. Vokietijoje.

Sk. M. Jonikienė yra išrinkta S. Seserijos vyriausia skautininke. Anksčiau tas pareigas ėjusi v. s. Zailskienė yra S. Garb. Teismo narė.

Priėmimas Lietuvos pasiuntinybėje: į dešinę Mrs. John F. Cloutman, Gen. Fed. of Women's Clubs, President of International Clubs, Mrs. E. E. Pearce, President General Federation of Women's Clubs ir p. O. Kajeckienė.

HELENE MARIE JOHANI

Vieną š. m. sausio mėn, dieną vakare Šv. Andriaus bažnyčia Toronte prisirinko pilnutėlė estų — senų, jaunų ir mažų, bei lietuvių ir latvių atstovų pareikšti paskutinę pagarbą ten pašarvotai poniai H. M. Johani.

Gedulingos muzikos rimtyje lyg jautei susirinkusiųjų gilų liūdesį ir rūpestį netekus stambaus masto visuomenininkės.

H. M. Johani gimė 1893 m. estų ūkininkų šeimoje. 1914 m. baigė privačią gimnaziją aukso medaliu. Žinias gilino įvairiuose kursuose ir Tartu universitete. Estijoje ji buvo mokytoja. Būdama 29 metų liko našlė ir užaugino dvi dukteris. Komunistams užimant Estiją pasitraukė į Švediją, o 1951 m. atvyko į Kanadą.

Ponia H. Johani aktyviai reiškėsi daugelyje estų bendrinių ir moterų organizacijų, bei Kanados estų bendruomenės valdybose. Ji pasižymėjo organizaciniais sugebėjimais ir buvo mėgiama paskaitininkė.

1959, 1961 ir 1963 m. ruošiant Šiaurės Amerikos estų dienas, ponia H. M. Johani buvo informacijos komiteto pirmininkė ir daugelis darbų gulė ant jos pečių. Nepaisant įvairių darbų, ji rado laiko parašyti knygai "Namai ir vaikas" (1960 m.). Ši knyga susilaukė didelio dėmesio estų tarpe.

Paskutinis jos darbas, kurin ji įdėjo daug širdies, buvo Kanados estų istorija. Pati važinėjo po kolonijas rinkdama medžiagą.

Su ponia H. M. Johani teko susipažinti prieš 14 metų Pabaltijo Moterų Taryboje. Ji buvo aktyvi estų grupės narė. Paskutinių penkerių metų laikotarpyje ji buvo ryšininkė tarp Kanados ir J.A.V. pabaltiečių.

Ponia H. M. Johani buvo draugiška, reali ir tiesi. Aktyviai sekė politinių įvykių raidą. Jos tikėjimas į šviesesnę pabaltiečių ateitį buvo nepalaužiamas.

Ona Gailiūnaitė

Gyd. M. Kiauleikienė apgynė medicinos mokslų doktorato disertaciją tema "Kaikurių metodų palyginamoji vertė ankstyvai ir diferencinei vaikų lėtinių pneumonijų diagnostikai".

Akt. Z. Arlauskaitė-Mikšienė, dabar gyvenanti Detroite, ateinantį rudenį minės 60 metų sceninio darbo sukaktį.

Balzako Muziejuje Čikagoje T. A. Kezio S.J. foto paroda, iš k. į dešinę: dail. Žumbakienė, p. Balzekienė, T. A. Kezys S.J. ir p. Kurauskienė.

Dail. I. Suokaitės meno kūrybos paroda įvyks Buenos Aires, Argentinoje. Baigusi 16 Vasario gim. Vokietijoje, studijavo meną Stuttgart'e ir Muenchen'e. Dailininkė yra neseniai atvykusi į Argentiną.

Sol. Z. Valadkaitė, jauna lietuvaitė garsėjanti, kaip dainininkė dalyvavo Buenos Aires televizijos programoje Panorama Hogareno.

Lietuvės Moters teismą ruošia įvairių organizacijų komitetas, kurį sudarė L. K. Moterų Organizacijų Pasaulinė Sąjunga. Teismas įvyks balandžio mėn. 16 d. Apreiškimo lietuvių parapijos salėje New Yorke.

Ponia H. Mošinskienė, mūsų žurnalo bendradarbė, dalyvavo IV PAL Kongrese Argentinoje.

P. M. Lenkauskienė PLB valdybos narė dalyvavo lietuvių kongrese ir jaunimo metų uždaryme Buenos Aires, Argentinoje. Taip pat aplankė ir kitas Pietų Amerikos vietoves, kur susitiko su lietuviško jaunimo organizacijų vadovais ir nariais.

Kanados šimtmečio proga š. m. kovo mėn. Edmontone buvo surengtos visų Kanados provincijų krepšinio pirmenybės. Privilegiją ir garbę atstovauti Ontario prov. išsikovojo lietuvaitės — Prisikėlimo par. "Aušros" klubo mergaitės. Į šias Kanados šimtmečio pirmenybes galėjo vykti tik pačios pajėgiausios Kanados provincijų komandos. Jose lietuvaitės išsikovojo trečią vietą. Apie mūsiškes rašė didžiausi Kanados dienraščiai — mūsų mergaitės gražiai garsino Lietuvos vardą.

Toronto Prisikėlimo parapijos sporto klubo "Aušra" krepšininkės Ontario čempijonės Kanados Šimtmečio krepšinio pirmenybėse Edmontone, Alberta. Iš kairės — Milda Romanovaitė, Vida Jurevičiūtė, Nijolė Kėkštaitė, Birutė Starkutytė, Judita Klimaitė, Roma Bilkytė, Janė Simonaitytė.

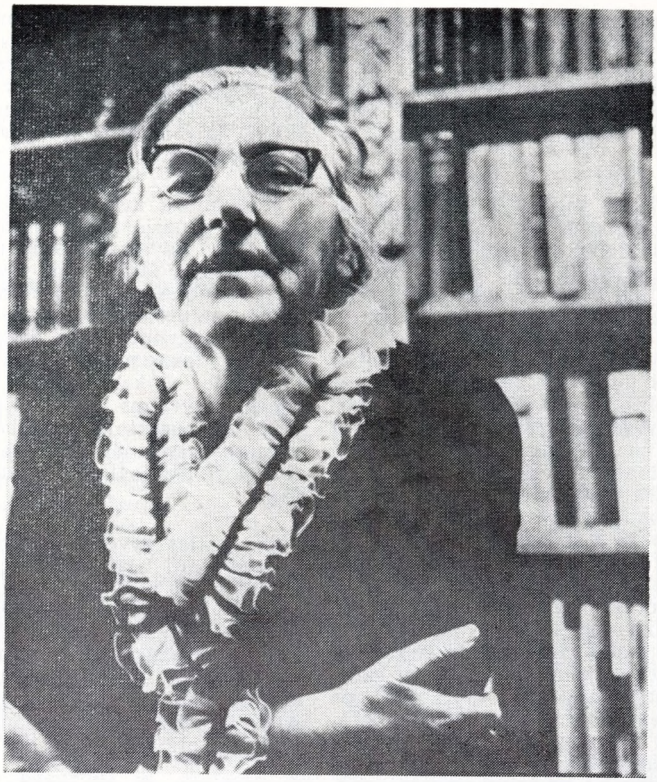

JIEVA SIMONAITYTĖ

Mažosios Lietuvos rašytoja š. m. sausio mėn. 23 d. atšventė savo 70 metų jubilėjų. Kilusi iš Klaipėdos krašto, dėl silpnos sveikatos net pradžios mokyklos nelankiusi, rašyti ir skaityti pramoko namuose. Rašinėti pradėjo dar būdama vaiku, kurdama giesmes. Vėliau bendradarbiavo M. Lietuvos periodinėje spaudoje. Kaip rašytoja iškilo labai staigiai 1935 metais parašius romaną "Aukštujų Šimonių likimas", už kurį gavo pirmąją Lietuvos valstybinę literatūrinę premiją. Šis romanas sukėlė didelį visuomenės susidomėjimą. Jame pavaizduota M. Lietuvos kaimo žmonių buitis. Sekantieji rašytojos kūriniai yra tarytum tąsa pirmojo, kur vaizduojamas taipogi mažlietuvių gyvenimas: Pavasarių audroje, Be tėvo, Pikčiurnienė, Vilius Karalius, autobiografiniai — atsiminimai ir t.t. Jos kūriniai yra išversti į prancūzų, vokiečių, anglų, rusų, lenkų, ispanų, latvių ir kinų kalbas. J. Simonaitytė yra priskaitoma prie didžiųjų Lietuvos rašytojų ir jos kūryba turi ne tik didelę literatūrinę, bet ir istorinę - etnografinę vertę.

Vilniaus konservatorijos salėje jubiliatei buvo surengtas iškilmingas pagerbimo koncertas, kuriame dalyvavo: vargonininkas Digrys, violenčelistė S. Narūnaitė, dainininkai J. Žukaitė, V. Noreika ir aktorė A. Leimontaitė. Programa buvo rodoma per televiziją.

Lėlių teatras Kaune

"Žvaigždutė ir plėšikas"

Dr. L. Griciūtė, medicinos mokslų daktarantė yra pasižymėjusi moksliniais tyrimais plaučių vėžio srityje. Praėjusiais metais dalyvavo Japonijoje įvykusiame priešvėžiniame kongrese, kuriame su pasisekimu skaitė pranešimą apie savo tyrimo darbus šioje srityje.

Judita Vaičiūnaitė jauna ir talentinga poetė, kurios tris eilėraščius spausdiname šiame numeryje.

M. K. Čiurlionio v. muziejuje Kaune įvyko dailininkių jubiliačių **O. Kalpokienės** ir **B. Didžiokienės** dailės paroda.

Raš. R. Skučaitės naujos pjesės "Ir teisė mylėti" premjera įvyko Vilniaus dramos teatre.

Akt. G. Jakavičiūtei sukako 60 metų. Aktorė sukūrė daug neužmirštamų rolių Šiaulių, Kauno ir Vilniaus dramos teatruose.

Dail. A. Skirutytė, viena iš pirmaujančių grafikių Lietuvoje. Jos darbai pasižymi lietuviška tematika ir motyvais. Dailininkė už savo kūrybą buvo apdovanota aukščiausiais menininkų pažymėjimais.

Lazdynų Pelėdos, M. Ivanauskaitės-Lastauskienės, muziejus buvo iškilmingai atidarytas jos gimtinėje Paragiuose. Muziejuje yra patalpinta daug eksponatų susijusių su rašytojos gyvenimu, kaip asmeniški daiktai, rankraščiai, knygos, įvairūs spausdiniai ir t.t. Taip pat yra atkurtas jos darbo kambarys, sudarant ano meto aplinką ir nuotaiką.

Chem. G. Valterytė, pasižymėjusi lietuvaitė ir studentė Anglijoje, baigė Birmingham'o universitetą, gaudama biochemikės B. Sc. laipsnį. Jaunoji diplomantė jau nuo pat vaikystės priklausė įvairiom lietuviškom jaunimo ir sporto organizacijom. Taip pat aktyviai reiškėsi ir visuomeniškoje veikloje. Gimnazijoje buvo viena iš pirmųjų mokinių ir universitetą baigė garbės pažymėjimu.

Į Expo 67, šią vasarą įvykstančią pasaulinę parodą Montrealyje, "Dailės" menininkai D. Eidukaitė, G. Vincevičienė, J. Basarienė, A. Dauknienė ir kiti pasiuntė savo meno išdirbinius liaudies motyvais, servyzus, audinius, medžio drožinius ir t.t.

KELETAS PASTABĖLIŲ DĖL "TREČIOSIOS MOTERS"

KOTRYNA GRIGAITYTĖ-GRAUDIENĖ

Bent trumpai pažvelgsime į Aloyzo Barono **"Trečiąją Moterį",** laimėjusią **"Giedros"** paskelbtą konkursą, įsakmiai reikalavusį premijuoti tokį romaną, kuriame skaitytojas turėtų rasti stipraus ir teigiamo charakterio moters tipą.

Deja! Tokio moters tipo niekas tame romane neras. Beveik visų trijų, ten vaizduojamų moterų charakteriai yra taip sujaukti, kad darosi koktu, žvelgiant net į patį svarbiausią romano personažą — Aldoną Kevėnienę.

Ačiū tai Aldonai, kad ji nelegaliai įsūnijo iš geto išgelbėtą žydų šeimos vaiką, kurį ji gražiai augino, rūpestingai mylėjo, rizikuodama pakliūti į vokiečių nacių rankas. Tuo ir baigiasi visos Aldonos dorybės, o čia pat prasideda visa eilė jos nedorybių. Ji vengia betkokio ryšio su vaiko tėvais, ir tai — ne vien iš baimės naciams pakliūti. Ji sąmoningai šalinasi nuo jų, siekdama pasigrobti tą vaiką savo nevaisingumo tuštumai užpildyti... Šiuo savanaudiškumo keliu Aldona nuėjo taip toli, kad ji, išbėgusi su tuo vaiku Vokietijon, slapstėsi nuo tikrųjų vaiko tėvų, nors jie, išlikę gyvi, tuoj po karo intensyviai ieškojo savo sūnaus. Rodos, ir autoriui turėtų būti savaime aišku, kad šiuo atveju Aldona turėjo visai priešingai pasielgti. Ar toji motina — žydė, tiek iškentėjusi, pagaliau išsprukusi iš mirties nasrų, neturėjo teisės savo vaiką atsiimti, kurį ji pagimdė? Ji gi savo kūdikio neatsisakė, o tik jo gyvybę gelbėdama buvo priversta jį kitos g l o b a i atiduoti!

Jei autoriaus supratimu neštumas ir gimdymas nieko nereiškia, tai moteriai-motinai jis labai ir labai daug reiškia. Jei autoriui tikroji motina gali būti ta, kuri ateina pasiimti (globon ar prieglaudon) svetimą vaiką, o ne ta, kuri, rizikuodama savo gyvybe, jį į pasaulį pašaukia, kaip savo asmens antrąjį "aš", — tai tokiu būdu ir v y r a s galėtų tapti tikrąja m o t i n a... Deja, šios Dievo malonės net pats autorius neturės...

Aišku, kad tikrosios motinos asmenybė nesiriboja tik nėštumo ir pagimdymo galia bei teisėtumu. Ne apie tai čia kalbame. O kalbame apie tai, kam tas vaikas iš tikrųjų priklauso, kuri jo motina: globėja ar gimdytoja — Aldona ar toji žydė? Atrodo, kad autorius pamiršo karaliaus Saliamono sprendimą, būdingą pagrindinėms motinos teisėms įžvelgti (plg. 3 Kar. 3,16-28). O atsitiko taip, kad Saliamonas turėjo išspręsti dviejų motinų ginčą: kuriai iš jų priklauso gyvas, o kuriai — miręs naujagimis? Pagaliau karalius įsakė atnešti kalaviją, kad gyvasis būtų perkirstas ir abiem padalintas... Tada tikroji motina geliančia širdimi sutiko, kad jos sūnus būtų atiduotas anai... Anoji gi griežtai atmetė tokį karaliaus nuosprendį, sakydama: "Tenebūna nei man, nei tau, bet tebūna jis padalintas" (3 Kar. 3, 26). Tada karalius tarė: "Atiduokite š i t a i kūdikį gyvą ir tenebūna jis užmuštas, nes ji jo motina" (3 Kar. 3, 27). Kodėl? Kadangi pirmoji moteris buvo pilnateisė motina, nes ji jį pagimdė. Todėl tik ji geriausiai galėjo žinoti, ką reiškia motinai savo kūdikis ir jo gyvybė.

Nors mūsų krašte nebuvo Saliamonų, bet panašios jam išminties pavyzdžių buvo nevienas. Daugeliui iš mūsų yra žinomas faktas apie dramos artistę ir poetę Alę Petrauskienę, kuri užaugino neturtingų Pomerancų dukrytę, paimtą iš žydų geto. Taip ji ją mylėjo, kad niekas negalėjo net įtarti, kad tai ne jos vaikas. Tačiau, tikriesiems tėvams gyviems išlikus, pavyzdinga dukrytės augintoja ir globėja atidavė ją nors skaudančia širdimi tiems, kuriems ji tiesiogiai priklausė — tėvams.

Tai paties gyvenimo tikrovė. Kodėl gi meniškoji tikrovė turėtų būti kitokia, kuriant stipraus ir teigiamo charakterio moters tipą, nepainiojant jo su kitokios rūšies tikrovėmis, ypač kai įsakmiai reikalauja "Giedros" konkursas, kuriame teikėsi autorius dalyvauti? Kodėl autorius, šia proga, nuvedė Aldoną netikrosios, tos žiauriosios biblinės moters keliu?

Trečioji romane moteris — Michaelio Liuko sužadėtinė Grace, tik akimirkai pasirodo, Liukui Amerikoj esant ligoninėje. Jos išdailintas veidelis, minties lėkštumas, svarstant dviejų motinų problemą, padaro ją perdaug paviršutinišką ir savanaudišką. Atrodo, jai svarbiausia tik tai, kad Liukas liko gyvas ir dabar ji turi sužadėtinį. Žmogaus gyvybė — neįkainuojama. Savaime aišku! Tačiau tokiu būdu nesukursime nei stipraus, nei teigiamo charakterio, nekalbant jau apie romano herojaus tipą.

Na, ir vis tas "stikliukas" autoriaus raštuose... Be jo, kaip be maldos, jis niekaip negali apsieiti net tokiu svarbiu, rizikingu momentu, kai tariamasi paimti vaiką iš geto ir jį įsūnyti. Čia ir Kevėnas su kareiviu-tarpininku "šlakstosi" smuklėje lyg švęstu vandenėliu, tartum visa ta didelė istorija pynėsi tik ant "stikliuko" kojos...

Nors Aloyzo Barono "Trečioji Moteris" turi daug gerų savybių, bet jos nesuteikia Jury komisijai teisės nesiskaityti su "Giedros" paskelbto konkurso sąlygomis. Tiesa, gal konkursui atsiųstieji romanai buvo blogesni ir už "Trečiąją Moterį"? "Giedra" gi nereikalavo, kad vienas iš atsiųstųjų romanų būtinai premijuotinas. Priešingai! Ir anksčiau "Giedra" buvo paskelbusi tų pačių reikalavimų konkursą, bet tada nebuvo premija paskirta. Tik šį kartą kažin kodėl viskas kitaip sprendėsi...

Tai keletas pastabėlių dėl "Trečiosios Moters", linkint "Giedros" konkursams daug geresnės ateities.

VEDA A. ŠARŪNIENĖ

NAMŲ APŠVIETIMAS

Elektros lemputė įgavo formą Tomo Edisono rankose devyniolikto šimtmečio pabaigoje, bet pats kūrėjas būtų nustebintas savo kūrinio evoliucija. Ypatingai paskutinių kelių metų bėgyje atsirado daug patobulinimų namų apšvietimo srityje.

Šviesa, pati neturėdama formos nei substancijos, yra būtinybė namus padaryti jaukia vieta gyventi.

Puikiai paruoštos ir elegantiškai servuojamos vakarienės įspūdis gali būti sugadintas stiprios tiesioginės šviesos.

Apstatytoje visa eilė automatinių prietaisų virtuvėje nebūsim užtenkamai veiksmingos, jei truks šviesos.

Patogiai apstatytam ir šiltam salione nesijausime jaukiai, jei apšvietimas bus netinkamas.

Mokslininkai daug žino apie šviesą ir jos matavimą, preciziškai nustato, kaip šviesa reflektuos nuo skirtingų spalvų ir medžiagų. Pav. daugiau šviesos reikės adyti tamsioms kojinėms nei baltoms. Bet niekas negali nustatyti mūsų individualios reakcijos šviesai. Turime patys pasirinkti savo namų apšvietimą. Kas mėgsta pritemdytus restoranus ir mėnulio šviesą, norės pakartoti tą nuotaiką namų apšvietime. Saulės ir balto paplūdimio garbintojai geriau jausis stipriau apšviestuose namuose.

Šviesa yra nepakeičiama nuotaikos sudarymui ir svarbus elementas namų dekoravime. Apšvietimui naudojamos įvairios formos, turinčios skirtingą tikslą. Virtuvėms ir kitiems aktyvaus darbo kambariams naudojama stiprus fluorescent apšvietimas. Kaikuri apšvietimo technika paskolinta iš teatro: eilė lempučių apie kosmetikos veidrodį ar vietos nušvietimas (spotlighting), kur dėmesys nukreipiamas į vieną vietą, nušviečiant paveikslą, skulptūrą ar kitą norimą objektą.

Tinkamas lempos ar elektros prietaiso (fixture) parinkimas dekoravime yra labai svarbus. Dažnai sunku numatyti, kokios formos, didumo ar tipo lempas pirkti. Bendra taisyklė — lempos turi atatikti kambario dekoravimo stilių. Lempos gali būti įjungtos į bendrą dekoravimo skalę ir atliks ne tik savo paskirtį, kaip šviesos šaltinis, bet kartu bus dekoratyvus priedas. Ankstyvesniam nei elektros atsiradimas stiliuj išdekoruotam kambaryje puikiai tiks iš senų žvakidžių ir vario alyvinių lempų perdirbtos elektrinės lempos.

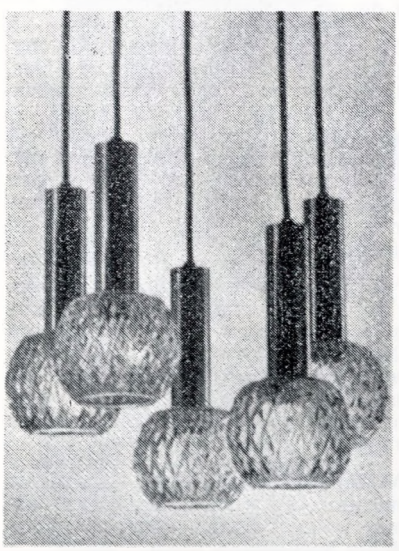

Kalbant apie atskirų kambarių apšvietimą, prieškambaris yra lyg tiltas tarp jūsų ir įeinančių. Čia svečias gauna pirmą įspūdį apie jūsų namus. Prieškambaris turi būti taip apšviestas, kad įėjimas ir išėjimas nevargintų akių. Lauko ir vidaus apšvietimas turi balansuotis. Dekoratyvi prieškambario lempa, apšviestos patalpos skiriančios sienelės, nušviestas paveikslas ar kitas įdomus objektas pagyvins ir paįvairins prieškambarį.

Svečių kambario apšvietimas ypatingai svarbus nuotaikos sudarymui. Tiesioginiai žėrintis apšvietimas sukels įtampą, lyg laukiant netikėtai ką nors įeinant. Neįmanoma jaukiai jaustis, jei gerai nematome asmens, su kuriuo kalbame, arba patys esame nematomi. Geru apšvietimu ekspertų laikomas toks, kai nėra tiesioginių spindinčių šviesų ir šešėlių. Kad šešėlių išvengus, kambaryje turi būti bent pora šviesos šaltinių. Kambario nuotaika gali būti keičiama, keičiant apšvietimą. Tai geriausiai atsiekiama, kambaryje turint daugiau šviesos šaltinių.

Iki elektros šviesos atradimo, valgomieji buvo nušviečiami žvakėmis. Karaliaus Arturo didžiulės žvakidės buvo pirmoji originali "chandelier". Dabar turime įvairių apšvietimo idėjų, bet dažnai pasirenkame žvakių šviesą, ypatingai intymiems užkandžiams. Formalioms vaišėms naudojamas stalo apšvietimas iš viršaus, kuris iliuminuoja stalą, centrinį papuošimą, indus ir sidabrą. Valgomojo kambario apšvietimas neturi būti spindintis į akis ir neturi duoti šešėlių. Kitos šviesos valgomajame neturėtų dominuoti.

Dabartiniuose namuose vienintelė vieta, kur galima rasti ramybę ir privatumo, yra miegamasis. Savo laiku tai buvo lyg gyvenamas kambarys. Miegamuose buvo priimami svečiai, servuojamas užkandis. Miegamieji turėjo židinius ir buvo apkrauti rankdarbiais. Mark Twain, Sarah Bernhardt, prancūzų rašytoja Colette buvo vieni iš įžymybių, kurie didelę dalį savo gyvenimo praleido miegamuose. Mes miegamuose praleidžiam trečdalį savo gyvenimo. Miegamųjų apšvietimas nemažiau svarbus, nes miegamasis dažnai ne tik poilsio bet ir skaitymo bei televizijos žiūrėjimo kambarys. Pagrindinis tokio kambario apšvietimas turi būti švelnus, sukeliąs intymią nuotaiką. Geriausiai tinkami plokšti prie lubų pritaisyti gobtuvai,

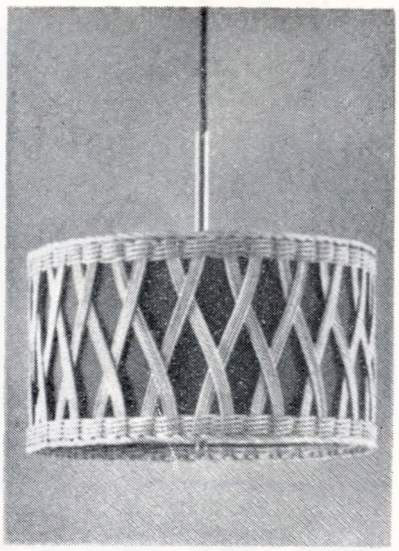

nušviečią lubas. Skaitymui lovoje lempa turi būti virš akių linijos, apie 16 inčų į šoną.

Televizijos žiūrėjimui, siena, prie kurios stovi aparatas, turi būti lengvai nušviesta, vengiant didelio kontrasto tarp ekrano ir fono. Nestipri lempelė už aparato yra tinkamiausia.

Terasa (patio) yra lyg neformalus kambarys lauko aplinkumoje. Terasa neturi sienų ir lubų, kurios reflektuoja šviesą, todėl ir apšvietimas yra skirtingas. Laukas neturi būti stipriai apšviečiamas, svarbu matyti vieni kitus ir turėti užtenkamai šviesos, kad neįliptume į gėlynus ar neatsimuštume į baldus. Dažniausiai terasos apšvietimui naudojama vietos (spot) apšvietimas, įmontuotas virš terasos, nukreiptas 45° kampu. Apšvietimo ekspertai rekomenduoja, kad šviesos būtų mažiausiai 14 pėdų aukštume. Kai kuriais atvejais ornamentinės specialios terasos lempos sukurs jaukesnę atmosferą.

Reikėtų paminėti ir sodo apšvietimą, kurį galime laikyti liuksusu, bet galėsime pasidžiaugti savo augalais ir medžiais ne tik dieną, bet ir nakties tamsoj. Saulės apšviestas sodas bus visai skirtingas nuo lempomis apšviesto vakare. Kaip ir kiekvienas apšvietimas, sodo apšvietimas turi savo taisykles. Pagrindinė — šviesą naudokime taupiai. Elektros šviesa negali konkuruoti su saulės šviesa. Vienodai apšviestas sodas atrodys plokščias ir blankus. Keletas tiksliai apšviestų krūmų ar medžių dramatizuos gilumo įspūdį ir mažame sodelyje. Šviesa turi būti pritaikinta krūmų ar medžių formai ir tankumui. Pav. gluosnis gali būti apšviečiamas vienoda šviesa iš šono, beržas — lengva šviesa apačioje ir stipresne, paslėpta šoniniuose krūmuose. Akacijos dekoratyviai atrodys, apšvietus apačioje paslėptomis lempomis.

SKAITYKITE IR PLATINKITE
"MOTERĮ"

Madų ir grožio pasaulis

VEDA IRENA KAIRIENĖ

APIE SKRYBĖLES

"Aš manau", rašo Genevieve Antoine Dariaux, "kad ir duosniausius vyrus pykina jų sąskaitos už skrybėles. Todėl jau nuo seno skrybėlė vyrų tarpe yra pajuokos objektas. Tačiau mažai kuri kita rūbo dalis, tinkamai parinkta, gali taip efektingai pakeisti moters veidą."

Jau maždaug prieš dešimtį metų kirpėjai paskelbė skrybėlininkams neoficialų karą. Kol kas dar kirpėjai yra laimėtojų pusėje. Dabartinės šukuosenos tokios "trapios", kad bet kokia skrybėlė momentaliai jas sugadintų. Moterys nustojo dėvėti skrybėles. Daugelis taip pat galvoja, kad skrybėlė moterį sendina. O kas gi norėtų save pasendinti? Net ir vyresnės moterys, norėdamos kaip įmanoma pasijaunінti, šiandien vaikščioja gatvėje be skrybėlių.

Nežiūrint to neužpelnyto nepopuliarumo, nei vienas iš didžiųjų madų kūrėjų neapsieina parodose be skrybėlių. Jie pripažįsta, kad skrybėlė yra neišvengiama būtinybė prie elegantiško apsirengimo.

Be to — yra visa eilė progų, kuriose moterys turi dėvėti skrybėles: vestuvės, laidotuvės, visos ceremonijos, kurios vyksta bažnyčioje, oficialūs pietūs, kokteiliai, diplomatiniai priėmimai. Skrybėlės dėvėjimas parodo, kad jūs atatinkamai pagerbiat progą ar asmenį. Tuo būdu mandagumas reikalauja dėvėti skrybėlę jei lankot oficialius asmenis ar vyresniuosius, kuriems norit parodyt pagarbą.

Skrybėlių modeliai paskutiniuoju metu labai pasikeitė. Nebededama jau tų įvairių papuošalų, papuošimėlių, kuriems anksčiau skrybėlė tebuvo bazė. Šiandien skrybėlė yra pritaikoma savo spalva ir forma prie viso apdaro. Gėlynai ir paukščių lizdai nebetinka dabartinei elegantiškai apsiaustų ir eilučių linijai. Tiesą pasakius, visos gėliuotos skrybėlės turėtų būt išmestos iš elegantiškos ponios garderobos. Tačiau kailinės skrybėlės tikrai vertos savos kainos. Jos elegantiškos ir dėvimos ilgus metus.

Šiaudinės skrybėlės dėvimos nuo pirmos vasario iki pirmos rugsėjo; aksominės — nuo pirmos rugpjūčio iki pirmos vasario, kailinės nuo pirmos spalių iki pirmos kovo, filcinės, tinklinės ir vualiai — ištisus metus.

Tenka pastebėti, kad didelės plačiabrylės šiaudinės skrybėlės dėvimos tik šiltom saulėtom dienom prie vasarinių be apikaklių drabužių. Plačiabrylės, ant akių užkritančios skrybėlės tinka prie mažų apikaklių. Platūs bryliai nepatartini mažoms moterims, bet aukštos skrybėlės mažas moteris pailgina. Žinoma, skrybėlės aukštumas negali būti ilgesnis už veidą. Plokščios baretės tetinka ilgiems siauriems veidams. Pirkdamos skrybėlę turit atsižvelgti ne tik į veido formą bet ir į visą figūrą. Todėl, užsidėjus krautuvėj skrybėlę, reikia pasižiūrėti į ilgą veidrodį, kur galit matyti save nuo galvos iki kojų.

Puošniausios skrybėlės yra jums labiausiai tinkančios spalvos. Niekada neužsisakykit sau praktiškumo sumetimais juodos skrybėlės, jei tos pačios formos raudona, žalia ar balta tiko jūsų veidui. Juodos skrybėlės tėra elegantiškos jei jos pasiūtos iš aksomo, minko, kotiko ar šiaudo, bet niekad ne iš filco. Tačiau balto filco skrybėlės gali būti dėvimos ištisus metus ir beveik prie kiekvieno rūbo.

Daugelis moterų dėvi dienos metu per daug puošnias, o vakare per paprastas skrybėles.

Dažnai labai sunku pasakyti kodėl skrybėlė tinka ar netinka. Niekad nepirkit grynai praktiškos skrybėlės ir niekad nesileiskit įkalbamos pardavėjų. Pirkit tą, kuri jums labiausiai patinka ir kuri ką nors duoda jūsų veidui, kurią užsidėjusi jaučiatės gražesnė. Tada nauja skrybėlė pakels jūsų savimi pasitikėjimą, pagerins jums nuotaiką ir atstos visą saują tablečių nuo nervų...

AKSOMAS

Aksomas nėra labai lengvai siuvamas, bet jis, be abejo, yra pati puošniausia medžiaga. Teoretiniai, aksomas turėtų būt dėvimas nuo pirmos spalių iki pirmos kovo, bet aksominis vakarinis apsiaustas ir aksominiai šaliai dėvimi ištisus metus.

Niekas taip neišryškina brangenybių ir papuošalų kaip juodas aksomas. Taip pat tai pati puošniausia medžiaga baltaveidėms rudaplaukėms ir blondinėms. Aksomas yra vieninteli juodos spalvos medžiaga tinkanti mažoms mergaitėms. Coco Chanel yra naudojusi ją ir visai eilei puošnių vakarinių eilučių, dėvimų su baltom atlasinėm bliūzelėm.

"Corduroy" yra taip pat aksomas, tik kitokio pavidalo ir kitos paskirties. Šią medžiagą iškėlė karo metu Balenciaga. Anksčiau "corduroy" buvo naudojamas tik stalių kelnėms siūti. Šiandie jo naudojimas išplito įvairiems sportiniams drabužiams ir vaikų aprangai.

Nežiūrint jo dabartinio visapusiško naudojimo, ilgus metus raudonas aksomas tebuvo dėvimas karalių ir karalienių karūnacijos metu.

APIE LŪPŲ PIEŠTUKĄ

Niekas negali užginčyti, kad iš lūpų formos galima spręsti apie žmogaus charakterį. Yra jausmingų lūpų, ryškiai užbrėžtų, siaurų ir suspaustų, išsikišusių lūpų, nesimetriškų ir kitokių. Pažiūrėk į žomgaus lūpas ir dažnai galėsi spręsti apie jo duosnumą, susivaldymą, piktumą, švelnumą, jausmingumą ar savanaudiškumą.

Senovėje pirmasis tikslas dažyti lūpas buvo paslėpti savo charakterį. Moterims lūpų pieštukas buvo gera priemonė paryškinti savo gerąsias ypatybes ir paslėpti blogąsias.

Nuo senų senovės burna buvo laikoma viena pavojingiausių kūno dalių. Buvo tikima, kad per lūpas įeina blogosios dvasios ir užvaldo žmogaus kūną. Raudona primityvaus žmogaus buvo laikoma labiausiai apsaugančia spalva. Kad apsigynus nuo nelabų dvasių, lūpos buvo dažomos raudonai. Jau Babilonijos pasaulio sutvėrimo padavimuose minima, kad dievas Mardukas patepė savo lūpas raudonais dažais prieš išeidamas į mirtiną kovą su drakonu Tiamat.

Gana paradoksiška, kad ta pati spalva, kuri nubaidydavo piktas dvasias ir demonus, vėliau buvo pradėta naudoti patraukti vyrų dėmesiui ir juos sužavėti.

Taip jau gamtoje sudaryta, kad kiekvienas sutvėrimas instinktyviai kovoja už būvį. Atrodo, kiekviena priemonė yra pateisinama. Jau nuo pat senovės moterys pastebėjo, kad paryškinta burna patraukia dėmesį. Ir šiandien moderni moteris dažo savo lūpas kaip ir jos pirmtakės prieš 4000 metų. Jos žino, kad dažai ne tik pataiso netaisyklingas formas, pagražina jos veidą, bet drauge ir pavilioja vyrą...

MEZGINIAI

Mezginiai — ta tikroji moteriška puošni medžiaga beveik visai neteko savo vietos madų pasauly. Dabartinė linija tokia paprasta, tokia tiesi, net vyriška.

Net ir baltiniuose mezginiai išstumiami ir į jų vietą ateina valanėliai ir siuvinėjimai.

Mezgininės palaidinės, kadaise kiekvienos merginos pasididžiavimas, nebedėvimos nuo 1914 metų.

Madų kūrėjai patiekia vieną ar dvi mezginių sukneles savo kolekcijose, bet jie dažniausiai tai daro prašomi mezginių gamintojų.

Vienintėlė mezginių rūšis, naudojama dabartiniams rūbams, yra stambūs pasiuvinėti medvilniniai ir šveicariški gipiūriniai, iš kurių siuvamos elegantiškos paprastų linijų, amžinai moderniškos suknelės. Viena jų bloga ypatybė — jie yra nepaprastai brangūs.

Tačiau sunku būtų surasti labiau elegantišką damą, kaip pilkų mezginių rūbą dėvinčią močiutę savo anūkų vestuvėse.

Šeimininkių kampelis

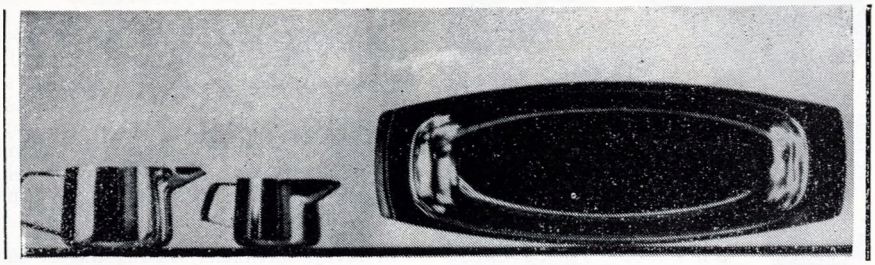

VITAMINAI

Pagal vitaminų atsparumą karščiui ir pagal tai, kaip jie išsileidžia (tirpsta) jie yra skirstomi grupėmis. C ir B grupės vitaminai tirpsta vandeny, A, D ir E — riebaluose. Žmogaus organizmui yra reikalinga gauti visų vitaminų; bent kurio vitamino ilgesnį laiką negaudamas organizmas nustoja normaliai veikti — suserga.

Vitaminas A ypač reikalingas žmogui augimo metu, nes jis padeda išsivystyti normaliai kaulų sistemai. Šis vitaminas apsaugoja kvėpavimo takų ir viršškinamųjų organų gleivines. Vitamino A ypatingai daug yra žuvų taukuose ir žuvų bei gyvulių kepenyse, taip pat jo yra viešte, piene, grietinėje, kiaušinių tryniuose...

Vitaminas B (B1, B2) reikalingas nervų sistemai, jis saugo odą ir kraują bei kitus organus nuo susirgimo. Vitaminas B tirpsta vandenyje ir yra atsparus karščiui, todėl verdant ar kepant maistą jo kiekis maiste nesumažėja, tik jis ištirpsta. Jo yra ruginėje ir kvietinėje duonoje (ypatingai iš stambiai maltų miltų pagamintoje), ankštinėse daržovėse, kiaulienoje, vištienoje ir kit.

Vitaminas C apsaugo organizmą nuo susirgimo skorbutu ir padidina jo atsparumą įvairioms infekcijoms. Šio vitamino yra daržovėse, vaisiuose, uogose (ypač daug erškėtrožių uogose). Vitaminas C tirpsta vandenyje ir yra nelabai atsparus karščiui, jis oksiduojasi su kaikuriais metalais (pvz. geležim, variu) bei oro deguoniu. Todėl daržoves virti reikia emaliuotame arba aliuminiame uždengtame puode, įvairias daržovių salotas gaminti tik prieš pat duodant į stalą. Skystį, kuriame buvo verdamos daržovės, neišpilti lauk, o sunaudoti sriuboms ar padažams, nes ten yra daug likusių vitaminų.

Vitaminas D teikia stiprumo kaulams, jis būtinai reikalingas vaikams, jo negaudami vaikai ir paaugliai gali susirgti rachitu (iškrypimas kaulų). Vitamino D augaliniuose produktuose beveik nėra, bet jo daug yra gyvulių kepenyse ir žuvų taukuose, taip pat kiaušinio trynyje. **Z. D.**

MORKŲ PATIEKALAI

Morkos yra labai vertinga daržovė turinti daug vitaminų ir įvairių mineralinių druskų. Morkos reikalingos augantiem vaikam, taip pat tinka gydant akių uždegimą, mažakraujyste, cukraligę, nervinius sutrikimus ir t.t. Paruošiant morkas žiūrėti, kad jos mažiausia prarastų maistingumo. Nuskustas morkas vandenyje laikyti negalima. Darant salotas vartoti daugiau aliejaus, nes jame ištirpsta mineralinės medžiagos ir geriau įsigeria į organizmą. Morkas geriausia virti garuose neskustas, tik gerai nuplautas.

Morkų sultys su medumi

1 puodukas morkų sulčių,
1 šaukštas medaus,
truputis citrinos sunkos.

Viską gerai išmaišyti.

Morkų sultys su spanguolėm

1 puodukas morkų sulčių,
2-3 šaukštai spanguolių sunkos,
1 šaukštas medaus,
Viską gerai išmaišyti. Tinka vaikam.

Morkų salotos

1 sv. morkų,
1 šaukštelis cukraus,
2-3 rūgštūs obuoliai,
truputis druskos.

Morkas ir obuolius sutarkuoti ant burokinės tarkos ir viską gerai sumaišyti. Tinka prie mėsos ir kiaušinių patiekalų.

Morkų salotos su salierais

½ sv. morkų,
½ sv. salierų,
2 obuoliai,
1 svogūnas,
3 šaukštai aliejaus,
½ citrinos sunkos,
truputis druskos ir cukraus.

Morkas sutarkuoti, svogūną ir obuolius smulkiai supjaustyti. Kai viskas paruošta, sutarkuojami nuskusti salierai ir sumaišomi su morkom, svogūnu ir obuoliais. Pridėjus prieskonius dar sykį gerai išmaišyti.

Morkų maltiniai

1 sv. morkų,
1 kiaušinis,
2 šaukštai ryžių,
pyrago džiuvesėlių,
riebalų ir druskos.

Žalias ar virtas morkas nuskusti, sutarkuoti ir gerai išmaišyti su kiaušiniu, bei druska. Išvirtus ryžius atvėsinti, sudėti į paruoštą morkų masę, gerai išmaišyti ir padaryti nedidelius maltinius. Pavoliojus maltinius džiuvesėliuose iš abiejų pusių kepinti riebaluose. Tinka su grietinės padažu ar lydytu sviestu.

Morkų saldainiai

1 sv. morkų,
1 sv. cukraus,
¼ sv. medaus,
1 obuolys,
1 citrinos sunka,
½ šaukštuko tarkuoto imbiero,
truputis sviesto.

Sutarkuotas morkas su cukrumi gerokai pavirinti, po to sudėti tarkuotą obuolį, citrinos sunką, sviestą ir imbierą. Visą masę išdėti ant vaškinio popierio puse inčio storumo ir supjaustyti mažais kvadratais.

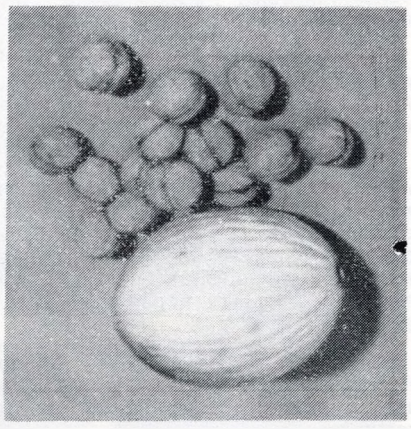

PRIESKONINIAI AUGALAI — VAISTAŽOLĖS

Daugelis prieskoninių augalų pasižymi vaistingomis savybėmis ir teigiamai veikia virškinimo organų, širdies bei nervų sistemos darbą. Kasdien naudojami kaip prieskonis, nors ir nedidelėmis dozėmis, jie gali žymiai pagerinti medžiagų apykaitą ir bendrą sveikatos būklę. Todėl šeimininkėms pravartu žinoti prieskoninių augalų gydančiąsias savybes.

Svogūnai — labiausiai paplitusi prieskoninė daržovė. Be pagrindinių maisto medžiagų, visų veislių svogūnų laiškuose ir roputėse randama daug vitaminų: C (110 mg%), B 1 (60 mg%), B 2 (50 mg%), PP, A, o taip pat jodo, fitoncidų bei organinių rūgščių. Šios medžiagos ir apsprendžia vaistingąsias savybes. Šviežiai sutrintų svogūnų išskiriami fitoncidai įkvėpus gydo įvairius plaučių susirgimus, užmuša bakterijas kvėpavimo takuose, o tuo pačiu yra gera kovos priemonė prieš slogą ir gripą. Svogūnai padeda gydyti skrandžio ir žarnyno susirgimus, nedizenterinį viduriavimą, arterosklerozę, avitominozę, skorbutą. Dar svogūnai valo šlapimą ir kartais padeda pašalinti net inkstų akmenis. Be to, jie padeda įsisavinti maistą, stiprina skrandžio ir žarnyno sekreciją. Todėl žiemą ir ankstyvą pavasarį, kai maiste ypač trūksta vitaminų, patariama vartoti daugiau svogūnų kurių vitaminai ir fitoncidai stiprina organizmo medžiagų apykaitą ir atsparumą ligoms.

Panašiomis gydančiomis savybėmis pasižymi ir **valgomasis česnakas.** Česnake yra vitaminų A, B, B1, B2, C, fitoncidų. Česnakas sužadina apetitą, skatina skrandžio sulčių išsiskyrimą, žarnyno peristaltiką; jį patariama valgyti kalkėjant arterijoms. Česnake esantis eterinis aliejus žudo askarides ir kitus žarnyno parazitus, naikina rūgimo, puvimo ir įvairių infekcinių vidaus ligų bakterijas, todėl yra gera priemonė kovojant su vidurių šiltine, dizenterija, cholera. Česnakas stiprina organizmo atsparumą ir pakelia darbingumą. Taip pat česnakas mažina kraujospūdį ir nuo jo priklausančius galvos skausmus bei svaigulį. Česnako įtakoje sumažėja vėžinių ląstelių augimo energija. Jo veikliosios medžiagos turi įtakos lytiniams hormonams ir tuo pačiu ilgina žmogaus gyvenimą.

Krapus naudoja, turbūt, kiekviena šeimininkė. Jie taip pat yra ne tik prieskonis, bet ir vaistingasis augalas. Krapų gydančiosios savybės priklauso nuo keleto veikliųjų medžiagų: eterinio aliejaus, kurio daugiausia sėklose (2,5—4%), vitamino C (135 mg%), karotino, mineralinių druskų. Krapai veikia virškinamąjį traktą: žadina apetitą, ramina skausmus, spazmus žarnyne, skatina virškinimą, pieno liaukų darbą, tulžies išsiskyrimą, mažina pilvo pūtimą (tinka mažiems vaikams). Krapai taip pat mažina arterinį kraujo spaudimą, naudojami kaip vidurius liuosuojanti priemonė.

Kmynai tokie pat populiarūs, kaip ir krapai. Jie ne tik pagerina maisto produktų skonį, bet ir pasižymi vidurių skausmus raminančiomis bei virškinimą skatinančiomis savybėmis. Šios savybės priklauso nuo kmyno sėklose esančio eterinio aliejaus (3—7%) bei rauginių medžiagų. Kmyno sėklos naudojamos esant diegliams skrandžio žarnų srityje, pučiant vidurius ar jiems užkietėjus, kaip apetitą žadinanti, tulžį varanti priemonė. Jos taip pat mažina puvimo ir rūgimo procesus žarnyne. Maitinančios motinos geria kmynų arba krapų sėklų arbatą, kad padaugėtų pieno.

Petražolė turi labai vertingų gydomųjų savybių ir gali pakeisti ne vieną dėžutę piliulių. Visose petražolės dalyse randama eterinio aliejaus, vitamino A ir ypač daug vitamino C (iki 250 mg%), geležies bei kitų organizmui svarbių medžiagų. Petražolė svarbi kaip vitaminų A ir C šaltinis, prieinamas per visus metus: 30 g lapelių gali patenkinti organizmo paros poreikį vitaminui C. Be to, petražolės atstato žmogaus jėgas, padeda išgydyti šlapumo pūslės bei inkstų uždegimus, inkstų akmenis, virškinimo sutrikimus, pašalinti vandenį, sergant vandenlige.

Kalendra (Fructus Coriandri), yra tinkamas prieskonis duonai, mėsos, žuvies gaminiams, marinatams, sūriui, alui. Kaip vaistinis augalas, ji įtraukta į daugelio šalių farmakopėjas. Pagrindinė veiklioji medžiaga kalendros sėklose yra eterinis aliejus, kuris ir suteikia kalendrai kvapą. Kalendros sėklos naudingos esant skrandžio ir žarnyno sutrikimams, pūtimui, užkietėjus viduriams, kaip tulžį varanti ir priešhemarojinė priemonė. Kalendra sužadina apetitą ir didina virškinamojo trakto sekreciją.

Gydančiųjų savybių turi ir tokie aštrūs prieskoniai, kaip **garstyčios, krienai.** Jie sužadina apetitą, skatina greitesnę kraujo apytaką. Garstyčių sėklos Vokietijoje įtrauktos į skrandžio arbatos sudėtį. Krienai turtingi vitaminu C ir fitoncidais, dėl to gali būti naudojami prieš skorbutą. Tiesa, šie aštrūs prieskoniai rekomenduojami tik žmonėms su sveiku virškinamuoju traktu.

Aišku, nesaikingas prieskonių naudojimas gali suerzinti virškinamąjį traktą ir išskirti iš organizmo per daug vandens. Į tai ypač reikia atsižvelgti sergantiems širdies, inkstų ligomis arba turintiems sumažintą kraujo spaudimą. (N)

Morkų sausainiai

2 sv. morkų,
2½ puoduko miltų,
2 puodukai cukraus,
3 kiaušinio tryniai,
¼ sv. sviesto,
1 arb. šaukštelis kepimo miltelių, citrinos sunkos.

Morkas išvirti ir sumalti. Sviestą ištrinti su cukrumi ir kiaušinio tryniais. Viską sumaišyti, suminkyti ir iškočiojus padaryti nedidelius sausainius. Kepti vidutinio karštumo krosnelėje.

Morkų apkepas

1 sv. morkų,
1 št. sviesto,
3 št. pyrago džiuvesėlių,
2 kiaušiniai,
1 puodukas pieno ar grietinėlės, cukraus ir druskos.

Morkas nuskusti ir sutarkuoti. Kiaušinio trynį ištrinti su cukrumi ir druska, supilti pieną, sudėti morkas, džiuvėsėlius, lydytą sviestą ir viską gerai išmaišyti. Supilti gerai išplaktą baltymą ir lengvai išmaišyti su visa mase. Kepti krosnelėje, sviestu išteptoje ir džiuvėsėliais pabarstytoje formoje. Tinka valgyti su saldžia uogiene ar vaisių kompotu.

L. Strolia

Lietuviškas alaus servyzas

• ORGANIZACINĖ VEIKLA

AŠTUNTOJO PASAULINIO MOTINŲ SĄJŪDŽIO KONGRESO ATGARSIAI

Praėjusių metų lapkričio 3—6 d.d. Paryžiuje įvyko Tarptautinis Pasaulio Motinų Sąjūdžio Kongresas, dalyvaujant 28 tautų atstovėms. Atidaryme ypačiai pabrėžta šio sąjūdžio principai turint prieš akis Žmogaus Teisių Deklaraciją, Vaiko Teisių ir Motinos Chartą.

Pasižymėję specialistai, medikai, psichologai ir pedagogai bei valstybinėse pareigose esą asmenys, tarp jų Ponia Riemaeker Belgijos šeimų ir socialinės globos ministeris, plačiai nagrinėjo temą: **Šeimos gyvenimo improvizacija arba formacija — motinos vaidmuo jaunimo paruošime suaugusių gyvenimui.**

Atsakymai į anketas jaunimo ir motinų iš įvairių kraštų leido suprasti šių dienų gyvenimo eigoje esamus tarp vaikų ir tėvų sunkumus. Daktaras Bertolus (prancūzas), kuris dirba vedybinių patarimų centre, iškėlė, kad paruošimas bei instruktavimas šeimos gyvenimui tai nėra vienos dienos darbas ir negali būti improvizuojamas. Visuma santykių tarp motinos ir vaiko, tarp vyro ir žmonos, tarp vaikų ir tėvų sudaro aplinkumą, kurioje vaikas pajunta tam tikrą moralinę įtaką — siekiant pilnutinio subrendimo šeimos gyvenimui.

Dabartinėje gyvenimo struktūroje išaugęs jaunimas žiūri į gyvenimą kitomis akimis ir šeimai, kaip pirmaeilei vaiko formuotojai, tenka persiorientuoti šitoje sunkioje ir pasijų pilnoje situacijoje.

Užtat P.M.S. Kongresas pabrėžė: 1) kad visi žmonės gimsta laisvi ir lygūs žmogaus vertės ir teisės požiūriu, 2) kad vaiko harmoningam vystymuisi yra reikalinga: sąmoninga meilė, supratimas ir dvasinė bei materialinė atrama, 3) kad nuo pat gimimo ir laike vaikystės dienų vaikas jau reikalinga ruošti suaugusio bei šeimos gyvenimui.

KANADOS LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJOS VIII-sis SUVAŽIAVIMAS ĮVYKS Š. M. BALANDŽIO MĖN. 29—30 D. TORONTE, PRISIKĖLIMO P-JOS PATALPOSE, 1011 COLLEGE STR.

PROGRAMA

Balandžio 29 d., šeštadienį:

9.30 val. Registracija.
10 val. Suvažiavimo atidarymas. Posėdis.
Pranešimai: centro valdybos ir revizijos komisijos; "Moters" redakcijos ir administracijos; skyrių atstovių. Diskusijos.
1 val. Pietų pertrauka.
2 val. Posėdis. Rezoliucijos. Paskaita.
5 val. Kavutė. Darbų užbaiga.

Balandžio 30 d., sekmadienį:

11 val. Iškilmingos šv. Mišios.
12 val. Bendra agapė. Dr. A. Šidlauskaitės (Ottawa) paskaita. Suvažiavimo uždarymas.

"MOTERS" redakcija ir administracija nuoširdžiai sveikina visas K.L.K.M. D-jos VIII-jo suvažiavimo dalyves.

Baigiant paruošti šį numerį spaudai, gauta žinia, kad staigiai mirė buvusi žurnalo redaktorė

IZABELĖ MATUSEVIČIŪTĖ,

dėl jos mirties giminėms ir artimiesiems reiškiame nuoširdžią užuojautą. Apie velionę plačiau bus paminėta sekančiame numeryje.

"Moteris" redakcija ir administracija

"Moters" žurnalo materijalinio stovio pagerinimui yra rengiamas

BAZARAS,

kuriame bus galima laimėti mūsų dailininkių meno kūrinius.

Sekančiame numeryje bus plačiai paaiškinta visa Bazaro eiga ir supažindinta su dailininkėmis ir jų kūriniais.

Jau iš anksto kviečiame visus prisidėti ir paremti "Moters" žurnalą.

Redakcija ir administracija

Daktarė Madame Masse, dirbanti Tarptautiniame Vaikų Globos Centre, iškėlė, kad periodas dar negimusio vaiko ir pirmieji jo gyvenimo metai turi lemiamos reikšmės jaunos būtybės formavimuisi. Visoki fiziniai negalavimai, stoka dvasinio jaukumo, auklėjimo šeimoje veda vaiką prie pusiausvyros netekimo ir suaugusio gyvenime tas palieka liūdnas pasėkas. Tuo būdu, šeima, mokykla turi darniai veikti, kad apsaugotų vaiko normalų plėtojimąsi.

Pasaulinis Motinų Sąjudis nutarė koncentruotai veikti visuomenės opiniją ypačiai per tas institucijas, kurios yra įsipareigojusios studijuoti, informuoti ir propaguoti, kad būtų priimta dėmesin:

a) jog normali jaunystė yra vaisius auklėjimo, nuo pat kūdikystės iki subrendimo, paremto giliu supratimu, moraline ir socialine globa bei motiniškos meilės šiluma šeimoje;

b) jog pasiruošimas jaunimo šeimos gyvenimui priklauso nuo pavyzdžio pergyvento šeimoje, mokykloje, religinėse bei visuomeninėse sueigose;

c) viešosios institucijos yra prašomos nepakeisti, bet tęsti ir papildyti bei plėtoti vaiko gautą formaciją šeimoje, kuri yra pirmoji ir svarbiausioji auklėjimo institucija.

Į šio Sąjūdžio Tarptautinę Tarybą iš 35 narių išrinktos 3 lietuvaitės: Ona Bačkienė, Marija Rudienė ir Elena Turauskienė, kaip atstovės prie Centro.

O. Bačkienė

Katalikių moterų ratelis Rosemount'e, Montrealyje, pasižymi veikla. Kas mėnesį yra rengiami susirinkimai-arbatėlės pas vieną iš narių, kur būna pravedamos diskusijos įvairiais klausimais. Paskutiniame susirinkime T. Kijauskas, SJ, pravedė įdomų pasikalbėjimą apie Vatikano santarybos svarstytus klausimus, tema "Religinės reformos". Ratelio karitatyvinėje — ligonių lankymo veikloje pasižymi p. P. Čekauskienė ir p. P. Malcienė. Taip pat yra siunčiami siuntiniai į Suvalkų trikampį. Neužmirštami ir moteriškos spaudos reikalai pasiunčiant žurnalui "Moteris" auką. Rateliui energingai vadovauja p. P. Grigelienė.

M. Malcienė

• Laiškai

... Labai patinka skaityti kelionių aprašymai, p. P. Gaučio vertimai ir straipsniai, taip pat p. K. Keblinskienės mintys (Ji buvo vienu laiku mano mokytoja!).

Su nuoširdžiausiais sveikinimais

Danguolė Sadūnaitė-Sealey

* * *

Nuoširdžiai sveikinu naujam sąstate Redaktores ir linkiu kuo geriausios sekmės spaudos darbe.

D. Mitkienė

* * *

... Siūlyčiau Jums daugiau dėti problematinių temų, kaip sociologijos, psichologijos; apie šių kraštų mokyklas, psichiatrines institucijas, prieglaudas, kalėjimus; tėvam — apie paauglių psichologiją ir iš to iškylančias problemas ...

Gintarė Ivaškienė

* * *

Miela Redaktore,

Paskutiniame praėjusių metų "Moters" numeryje, Šeimininkių kampelyje, buvo idėta lietuviško servyzo nuotrauka. Mane tai labai sudomino, todėl norėčiau žinoti, ar čia sena nuotrauka iš archyvo, ar tokie servyzai daromi dabar Lietuvoje, o gal jie masiniai gaminami kur kitur.

Juo susidomėjau ne tik aš, bet ir mano draugės. Atrodo, kad galėtų būti nemaža rinka, jei tokio grožio lietuviški servyzai būtų gaminami plačiau. Susidomėjusios ponios yra jaunos, žemiau 30 metų. Būtų įdomu ir ateityje pamatyti žurnale lietuviškų tradicinių stalo padengimų, servyzų ir t.t. Mes tuos dalykus labai gaudome, nes jų mums labai trūksta, ypač gyvenant toliau nuo savų namų, nes nėra kas patartų.

Su geriausiais linkėjimais

Dalė Lukienė

Red.: *Servyzas atspausdintas 1966 m. 6 nr. "Moters" Šeimininkių kampelyje pusl. 27 yra pagamintas Lietuvoje 1954 m. dail. V. Miknevičiaus.*

* * *

Atitaisymas

Šių metų sausio—vasario m. "Moters" nr. 1 buvo atspausdintas padavimas apie požemini Kauną, pasirašytas G. Krivickienės. Tas padavimas yra paimtas iš Dr. Jono Balio rinkinio "Istoriniai padavimai", išleisto Chikagoje 1949 m., ir G. Krivickienės pavardė po juo neturėjo būti. Už įvykusį nesusipratimą p. G. Krivickienę labai atsiprašome.

Redakcija

PADĖKA

K. L. K. M. d-ios **Dvasios Vadui Tėvui P. Bariui OFM,** sutvarkiusiam dail. J. Paukštienės parodos paveikslų persiuntimo ir muitinės formalumus, už pagelbą ir rūpestį nuoširdžiai dėkojame.

"Moteris"
Redakcija ir administracija

• Atsiųsta paminėti

Alkana žemė — eilėraščiai. Parašė Stasė Šakytė. Išleido Ateitis, spaudė Tėvų Pranciškonų spaustuvė Brooklyne, N. Y. Aplanką piešė Paulius Jurkus. Knygos apimtis 72 psl. Kaina nepažymėta.

Idealas ir laikas — Naujausia Juozo Girniaus knyga, kurioje jis svarsto aktualiuosius dabarties ateitininkijos ir apskritai lietuviškosios išeivijos klausimus. Išleido Ateitis 1967 m. Spaudė Draugo spaustuvė. Knygos apimtis 238 psl., kaina $4.

Plunksna ir žodis — Išleido Sydnėjaus Lietuvių Plunksnos Klubas. Šiame leidinyje 21 Plunksnos klubo narys duoda savo kūrybos. Išleista 1966 m. Sydnėjuj — Australijoj. Viršelyje dail. L. Urbono kūriniai. Spaudė Minties spaustuvė. Kaina $2.50.

Neparašyti laiškai — eilėraščiai. Parašė Mykolas Viltis. Išleido American Foundation for Lithuanian Research, Inc. Spaudė Pranciškonų spaustuvė Brooklyne, N. Y. Viršelis ir piešiniai Pauliaus Jurkaus. Knygos apimtis 56 psl., kaina $2.

Šaltinis — Tikybinės ir Tautinės minties žurnalas. Leidžia Šv. Kazimiero S-ga. Red. S. Matulis, MIC. Adresas: 16, Hound Rd. West Bridgford, Nottingham, England.

Lietuviai Amerikos Vakaruose — Leidžia: A. Skirius. Red. kolektyvas. Adresas: 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, Calif. 90020, U.S.A.

Gruendzuege der Geschichte Litauen, Manfred Hellmann. Lietuvos istorija vokiečių kalba, išleido mokslinių knygų leidykla Darmstadte, V. Vokietijoje.

Mūsų Lietuva. Krašto vietovių istoriniai, geografiniai, etnografiniai bruožai. III tomas. Paruošė B. Kviklys. Leidžia J. Kapočius. Spaudė Lietuvių Enciklopedijos spaustuvė 161 W. Broadway, South Boston, Mass 02127, U.S.A. Paskutinis IV tomas ruošiamas išleisti 1968 metais. Šitų vertingų knygų turėtų netrūkti nei vienoje lietuviškoje šeimoje.

Moterų Dirva, vasario mėn., 2 nr. ir kovo mėn. 3 nr. Leidžia Amerikos L. R. K. Moterų Sąjunga. Redaktorė Mrs. Dalė Murray, 205 Lucide St., South Bend., Ind. 46614. U.S.A. Prenumerata metams J.A.V. $2.50, kitur $3.

Laiškai Lietuviams, vasario ir kovo mėn. Vyr. redaktorius K. Trimakas, S.J. Tėvų jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Adresas: 2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636 U.S.A. Prenumerata metams $4., atskiro nr. kaina 40 ct.

Lietuvių Dienos 1967 m. sausio ir vasario mėn. Leidėjas Antanas Skirius. Vyr. red. B. Brazdžionis. Žurnalas leidžiamas kas mėnuo išskyrus liepos ir rugpj. mėn. Prenumerata metams $6, betkuriame pasaulio krašte. Garbės pren. $10. Administracijos adr.: 4346 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029, U.S.A.

Tėviškės Aidai — Australijos Lietuvių Katalikų Federacijos leidžiamas savaitraštis Vyr. redaktorius kun. Pr. Vaseris. Prenumerata metams Australijoj $8 — kitur — $9. Adresas 19 Henry St., Kensington, Victoria, Australia.

Garbės prenumeratos

O. Kalnina, Gananoque, Ont., M. Paukštienė, Scarborough, Ont., Kun. J. Pragulbickas, Elizabeth, N. J., M. Šimkienė, Detroit, Mich.. V. Vaitkevičienė, Chicago, Ill., G. Viskantienė, Chicago, Ill.

Žurnalui aukojo:

$25.00 — Kat. Moterų Šv. Jono par. skyrius, Toronto, Ont.

$15.00 — Kat. Moterų Draugija, Hamilton, Ont.

$7.000 — Kun. J. Pragulbickas, Elizabeth, N.J.

$6.00 — M. Šetkuvienė, St. Catharines, Ont.

$4.00 — P. Butkuvienė, Cleveland, Ohio.

$3.00 — G. Viskantienė, Chicago, Ill., V. Lozoraitienė, Roma, Italija.

$2.00 — S. Augaitienė, Tillsonburg, Ont., V. Javienė, Chicago, Ill., T. Seliokienė, Waterbury, Conn., S. Šukaitienė, Hamilton, Ont.

$1.00 — S. Ambrazevičienė, Cleveland, Ohio, R. Ambraziejienė, Newark, N. J., P. Ancevičienė, Ottawa, Ont., E. Anužienė, Detroit, Mich., V. Balnius, Chicago, Ill., S. Baužienė, Detroit, Mich., B. Beleska, Chicago, Ill., E. Bersėnienė, Welland, Ont., O. Bražienė, Detroit, Mich., B. Briedienė, Chicago, Ill., B. Budzinauskienė, Waterbury, Conn., Bukaveckienė J., Chicago, Ill., O. Čekauskienė, Montreal, Que., O. Danisevičiūtė, Brooklyn, N. Y., B. Dabrikienė, Cleveland, Ohio, A. Dragunevičienė, Hartford, Conn., A. Dranginienė, J. Cartier, Que., Dubauskienė A., Chicago, Ill., P. Dundzilienė, Chicago, Ill., M. Garkūnienė, Dundas, Ont., A. Giedraitienė, Hamilton, Ont., E. Gotceitienė, Toronto Ont., E. Grušienė, Brockton, Mass., J. Jokubaitienė, Detroit, Mich., O. Jonaitienė, Toronto, Ont., S. Jonynienė, Chicago, Ill., E. Juknevičienė, Chicago, Ill., S. Jurienė Chicago, Ill., O. Kalvaitienė, Cleveland, Ohio, O. Kanapka, Toronto, Ont., B. Kerulienė, Toronto, Ont., S. Kryževičienė, Toronto, Ont., B. Kuodienė, Arlington, Mass., J. Kurienė, Owen Sound, Ont., B. Latauskienė, Hamilton, Ont., I. Mackevičienė, Islington, Ont., B. Martinkienė, Jamaica Plain, Mass., K. Mašiotienė, Chicago, Ill., B. Mikėnienė, Chicago, Ill., O. Mikšytė, Hamilton, Ont., B. Novickienė, Ozone Park, N. Y., V. Palčiauskienė, Cicero, Ill., S. Paltarokienė, Cicero, Ill., R. Paplauskaitė, Ottawa, Ont., V. Perminienė, Toronto, Ont., R. Petronienė, Boston, Mass., S. Rajeckienė, N. London, Conn., A. Rimkienė, Chicago Ill., T. Rymantienė, Chicago, Ill., M. Salučkienė, Rockford, Ill., N. Ščepanavičiūtė, Ottawa, Ont., E. Senkuvienė, Toronto, Ont., S. Šimoliūnienė, Manteno, Ill., E. Stepaitienė, Toronto, Ont.. M. Sturonienė, Los Angeles, Calif., J. Tamulėnienė, Welland. Ont., S. Treigienė, Toronto, Ont., S. Ulozienė, Islington, Ont., J. Valiušaitienė, Stamford, Conn., O. Vileniškienė, Dorchester, Mass., M. Vitartaitė, Toronto, Ont.. S. Zadurskienė, Langton. Ont., M. Žukauskienė, Chicago, Ill.